

BƏXTİYAR VAHABZADƏ

AĞ ATLI
OĞLAN

BƏXTİYAR
VAHABZADƏ

AĞ ATLI OĞLAN

TƏHSİL
BAKİ-2002

B. Vahabzadə

BƏXTİYAR VAHABZADƏ

AĞ ATLI OĞLAN

«TƏHSİL» NƏŞRİYYATI
BAKİ-2002

M. F. Akhundov adına
Azərbaycan Dövlət
KİTABXANASI

83.3 Az-96
B27

Naşiri Bəhrüz Axundov

Redaktoru
filologiya elmləri namizədi Tərane Tofiq qızı

Vahabzadə Bəxtiyar
B27 Ağ atlı oğlan, Bakı, «Təhsil» nəşriyyatı,
2002, 172 səh.

Kitabda görkəmli xalq şairi, Azərbaycan Milli Elmlər Akademiyasının həqiqi üzvü, millet vəkili Bəxtiyar Vahabzadənin əsasən son iki ildə qələmə aldığı yeni şeirləri toplanmışdır.

Şair həmişə olduğu kimi, bu şeirlərində də həyatın dərin qatlarına baş vurmuş, xalqın duyğu və düşüncələrini, dövrümüzün problemlərini lirik-fəlsəfi boyalarla əks etdirmişdir.

B 4702060204 2002
053

83.3 Az-96

© «Təhsil», 2002

VƏTƏN MARŞI

Ey Vətən oğlu, düşün, bil ki, sənindir bu Vətən,
Sabahın, həm bu günün, həm dünənindir bu Vətən.
Sənin öz dövlətin, öz millətin, öz cəddin var,
Vətən uğrunda ölənlər ölümündən doğular.
Biz Vətən məcnunu, el aşiqi, sülh əsgəriyik,
Biz Vətən naminə olsək, dirilərdən diriyyik.
Mənim öz ulduzumu bağrıma basmış hilalım,
Dedi öndər: «Yönü bayraqdakı üç rəngdən alım».
Sən bu gül bayrağın altında məramınca yaşa,
Qoyma düşmən nəfəsindən ona çirkab bulaşa.
Sənin öz bayrağının kölgəsi cənnətdi sənə,
Günəş hər gün doğur ancaq içimizdən Vətənə.
Bizim iqbalımızı yazdı qılincın kəsəri,
Bizi biz etdi Dədəm Qorqud oğuznamələri.
Ey Azərbaycanımız, türkün oğuzlar Vətəni,
Ər oğullar, ər igidlər, kişi-qızlar Vətəni.
Sənin haqqındır azadlıq, sənin eşqindir iman,
Tapınar haqqa və insanlığa haqdan doğulan.
Bəşərin dərini öz dərdi bilib millətimiz,
Bizim öz niyyətimizdən doğub hürriyyətimiz.
Gecələr yatmadan əvvəl sor özündən ki: «Bu gün
Mən nə etdim mənə yurddaş edən öz yurdum üçün?».

1999

QƏRİBƏLİKLƏR

İçimdə nə qədər söz güləşməsi,
Özümün özümlə kəllələşməsi,
Bir anda hirsimin atına minmək,
Hardasa, kiməsə birdən təpinmək,

Sözümü toz kimi göyə sovurmaq,
Birinin məqsədli nadanlığını
Qırmızı-qırmızı üzünə vurmaq,
Nəzakət haqqını tapdayıb aşmaq,
Bircə an keçdimi, sonra barışmaq,
Üzümə deyilən ağ yalanlara
Bəs demək yerinə qulaq da asmaq,
Özünü kiçildib ucalanlara
Dözmək, hiyləsinə, fəndinə susmaq
Boynuma alım ki, olub məndə də.
Bəzən çəkinmişəm söz savaşından
Haqlı olduğumu mən biləndə də.
İki yol qarşımda durub yan-yana,
Elə şeylər keçib hərdən könlüdən,
Özgəyə deməyim dursun bir yana,
Özümə deməkdən çəkinmişəm mən.

Bəzən ayırmıram vardan yoxumu,
Nə isə duyuram... nə duyduğumu
Qorxuram ələyib çözləməkdən,
Qorxuram özümə faş eləməkdən.

Bəzən qüsurlarım girir yuxuma,
Kiminsə qəlbinə toxduğuma
Sonradan ayılıb peşmanlıq çəkən
Ağlıma, könlümə məəttələm mən.

Biri danışanda mənə dərini,
Özümü qoyuram onun yerinə.

Bu dünya öldürüb-dirildir məni,
Dayaq olmayanda özgələrinə.

Könlümdə səslənən uğultuları
Qulaq eşitsə də, mən anlamıram.
Sirri məndən ötən bu duyğuları
Məğzinə varsam da yamanlamıram.
Qəflətən könlümə bir işıq düşür,
Qəflətən sıxılıb tutulur ürək.
Bir anın içində pərişan olur,
Bir anın içində şad olur ürək.
Özümü özümdən alıb nə qədər
Başa düşmədiyim qəribəliklər.

Gəldiyim dünyanı anlamadım mən,
Bilmədim nə imiş xeyirim, şərim.
Dünyanı apaydın görən gözümdən
Daha yaxşı görür bəsirət gözüüm.
O gözlə baxanda ucalır ürək,
Duyğum gözə dönür, gözüm duyğuya.
O gözlə baxanda əsəb teli tək
Gərilib dönürəm özüm duyğuya.
Görünən dünyadan daha çox, dərin,
Görünür gözümə görmədiklərim.

Noyabr, 2000

EY DÜNƏNKİ KÖRPƏLƏR

Dünən əlindən tutub dərsə yola saldığım,
Qoruyub hər bələdan, qayğısına qaldığım,
A mənim körpələrim, mən nə deyim illərə,
Xəzan düşdü elə bil bağcadakı güllərə.

Saçlarınız ağardı,
Ömrün payız fəslinə düşdünüz birdən-birə.

Öz saçım ağaranda «saçlarıma dən düşür,
Hər baxanda anamın ürəyinə qan düşür»¹
Deyib hələ içimdə öyünmüşdüm gizlicə
Kamala dolduğuma...
Kişilərin içində bir kişi olduğuma...

İndi övladlarımla ağ saçını görəndə
Bildim anam nə çəkmiş.
Ancaq yerlər dəyişmiş, ürək həmin ürəkmiş.
Anamı duymamışdım.
Məni onun yerinə indi qoyan vaxt nədir?
Saçınızın ağılığı
Bəs niyə indi məni göyüm-göyüm göynədir?
İndi bu nə duyğudur məni oda qalayan?
Niyə xəbər tutmadım mən sizi çulğalayan,
Qəlbinizi qaraldıb, saçınızı ağardan
O çovğundan, o qardan?

Əzabları, dərdləri harda, nə vaxt yediniz?
Mənim çəkdiklərimi axı, siz çəkmədiniz.
Qayğılarım, dərdlərim öz içimdə laylanıb.
Gözlərimin işığı, ürəyimin taqəti
Pay-pay sizə paylanıb.
Öz cismimdə vahidəm, ruhən dilimlənmişəm,
Sizin yetişməyinizdə bir olub cəmlənmişəm.
Taleyimdən inciyib qəmlərə batanda da,
Bizim xatalı dünya,
Qanlı-qadalı dünya
İəni ağladanda da
Çalışmışam susmasın heç vaxt gülüşləriniz.
Çalışmışam olmasın sizin dərdi-səriniz.
Sizi çınarlandırıb mən özüm kollaşmışam.

¹ «Ağ saçlar-qara saçlar» şerimə işarədir.

Həyatın hər üzüylə dil tapıb yollaşmışam.
Mən zəhər yemişəm ki, siz şəkər yeyəsiniz.
Mən əzab çəkmişəm ki, siz «oxqay» deyəsiniz.
Sizi yaşatmaq üçün özümü yandırmışam.
Ürəyimi coşduran,
Məni nağıllaşdıran
Şirin duyğularımla öz əhdimi qırmışam.

Bu, mənim ömür yolum! Bu, sizə töhmət deyil.
Boynunuza qoyduğum yük deyil, minnət deyil.
Bu, atalıq borcudur, fədakarlıq deyil bu.
Mən sadəcə olmadım vicdanımın oğrusu.
İstədim ki, nəbziniz millətlə bir döyünsün.
İstədim, məndən də çox sizin ilə öyünsün
Mənim başı bələli, bu əzabkeş Vətənim.
Haqqımdan uca oldu atalıq borcum mənim.
İndi şükür Allaha,
Bu Vətənin önündə siz də üzəağsınız.
Ancaq bir gerçək də var:
Saçınız ağarsa da mənimçün uşaqsınız.
Əgər uşaqsınızsa, bəs bu ağ saçlar nədir?
Saçınızın çallığı niyə məni göynədir?
Bu sualın önündə cavabın da üstünə
Qara bir xətt çəkilər.
Onu bir könlüm bilər, bir də yaradan bilər.
Sizə biləcəksiniz mənim nəvələrimin
Saçları ağaranda, ey dünənki körpələr.

Sentyabr, 2000

YOX-YOX

Haqqı, həqiqəti indi görməyə
«İnsanam» deyənin dözümü yox-yox.
Mən çox aynalara baxdım «haqq» deyə,
Üzümü görürəm, özümü yox-yox.

On ildir düşmüşük bir yanar oda,
Varmı bu atəşin yozumu? –Yox-yox.
Əqidəm-qəlb aynam! Mən bu aynada
Özümü görürəm, özümü yox-yox.

10 avqust, 2000

AĞRI ÇOXALDIQCA

Elə dərdlər ilə millət üzleşib,
Özünü itirib, cürətsizleşib.
Çəkdiyi dərdlərin ağırlığından
Beli büküldükcə özü süstleşib.

Əzilmiş, çeynənmiş onun mənliyi,
Vüqarı tapdanmış, qüruru sınmış.
Əcdaddan boylanan xan ərənliyi
Bir qarın çörəyə satın alınmış.

Kim yazdı bunları onun alınına?
Ağ ilə qaranın fərqi bilmir.
İnsanlıq haqları qalsın bir yana,
Yaşamaq haqqı da ona verilmir.
Haqsızlıq o qədər bezdirib onu,
Bilmir o, haqqın da nə olduğunu.

Yaxşılıq axtarır o, yamanda da,
Bilmir aclıq nədir, ya toxluq nədir.
Birindən səsine hay umanda da
Bilmir üzlərdəki soyuqluq nədir?

Bilmir hardan dəyir çiyinə şallaq,
Üzünə şapalaq, başına toppuz.
Onun qismətini yeyir bir alçaq,
O isə alışır odsuz, aloysuz.

Əzab güc gəldikcə, dərd ögeyləşir,
İztirab ürəyi incitmir daha.
Ağrı çoxaldıqca, bədən keyləşir,
Yazıq, ağrısını hiss etmir daha.

Artıq taleyinə biganələşmiş,
Bu gor əzabını o, gordan bilir.
Vaxtın çamuruna elə bələşmiş,
Bu günə düşməyi çamurdan bilir.
Döydüyü qapılar üzünə bağlı,
Biləmmir neyləsin o sinədəğlı.
Əskiklər önündə susub əskilir,
Başına gələni qəzadan bilir.

Onu bu quyuya salanı görmür,
Quyunun dibini günahkar sayır.
Yalanı eşitmir, yalanı görmür,
Zavallı, özünü kor və kar sayır.

Elə məğmunlaşıb, unudub kini,
Mütilik həddini o, qıra bilmir.
Dili topuq çalır, qəlbindəkini
Məqam sahibinə çatdırı bilmir.

Ona bir özgedir elə bil hamı,
Baxır döyülənə, döyənə gendən.

Elə bil dünənki meydan qiyamı
Biryolluq silinib hafizəsindən.

Bilmir, dünya yetim, omu yetimdir?
Bilmir dostu kimdir, düşməni kimdir.
Əlləri büsbütün üzülüb yerdən,
Üz-üzə dayanan bu cəbhələrdən
Bilmir ona,
yoxsa

buna inansın.

Hansını özünə havadar sansın?
Bilmir, müxalif nə, iqtidar nədir,
Ona da, buna da o, biganədir.

Əzab güc gəldikcə dərd ögeyləşir,
İztirab ürəyi incitmir daha.
Ağrı çoxaldıqca bədən keyləşir,
Yazıq, ağrısını hiss etmir daha.

24 iyul, 2000

MƏRAM

1

Üzümüz dönmədi vahid qibləyə,
Niyə dünyümüz açılmır, niyə?
Əksinə, çoxaldı hər gün dərdimiz,
Bu gün beş dərdimiz sabah on oldu.
Səpməyə toxumluq axtarıyıq biz,
Amma erməninin dəni un oldu.

Çayı keçmək üçün çırmanınca biz,
Erməni keçibmiş çayı bayaqdan.

Yastı bir təpəni dırmanınca biz,
Erməni burnunu göstərdi dağdan.

Həç bir iş görmədən havayı, yersiz,
Hində xoruzlanmaq adətə bizdə.
Bazara baş çəkib at seçincə biz,
Erməni at çapır eşiyimizdə.

Bizimki gətirmir, vallah, bu dövrən
Elə bil işləyir əleyhimizə.
Biz kürt basdırırıq, yumurtamızdan
Erməni cücəsi boylanır bizə.

BMT kürsüsü! Ucadan uca,
Birini qaldırır, birini qırır.
Biz öz haqqımızı başa salınca,
Erməni zoruna haqq qazandırır.

Sonradan seçirik dostdan düşməni,
Ağlımız yuxuda, gözümüz bağlı.
–Kaş mənəm olaydı,–dedi erməni–
Bədbəxt müsəlmanın sonrakı ağlı.

Niyə bu kəlamdan biz məmnun olduq?
Oyanmaq–yatmağın ziddi, tərsidir.
Sonradan oyanan ağıl, ağıl yox,
Dünyanın verdiyi həyat dərsidir.

2

Bir yol var: o yolu biz keçməyincə,
Köhnə qanımızı dəyişməyincə,
Nağıla uymağı unutmayınca,
Vaxtın sükanını bərk tutmayınca,
Zaman axarını, vaxt axarını
Axaq qanımıza biz qatmayınca,
Vaxtilə hər şeyə qadir millətin,

Bu ulu millətin, nadir millətin
Zəlil durumuna can yanmayınca,
Bu miskin halından utanmayınca
Tarix ruhumuzu utandıracaq.
Gələcək nəsillər bizə yad kimi
Məhkəmə quracaq, divan quracaq,
Nəvə babasına damğa vuracaq.

Verib yurdumuzu çirkin əllərə,
Bir ovuc vətəni məhəllələrə
Bölüb kiçiltməyi tərgitməyincə,
Köhnə verişləri tərk etməyincə,
Ucalıq taxtından enən millətin,
Bu gün dilənçiyə dönən millətin
Şərəfi, şöhrəti, ulu mənliliyi,
Kimliyi, qüruru, bəy ərənliyi
Yenidən özünə qayıtmayınca,
Dilindən, dinindən, özündən dönən,
Əhdə vəfasından, sözündən dönən
Yaltaq tüfeylilər faş olmayınca,
Zibil qutusunda atılmayınca,
Vallahı, dünyamız düzələn deyil.
Arzu etdiyimiz gün gələn deyil.

3

Dollar qabağında diz çökənlərin,
Qaçqının payına göz dikənlərin
O həris gözləri ovulmayınca,
Yalanlar gerçəyə ov olmayınca,
Yalnız özümüzə güvənməyincə,
Dostun xoş gününə sevinməyincə,
Lap yeri gələrsə, min bir hiyləni
Tülkü ermənindən öyrənməyincə,
Özünü danandan iyrənməyincə,
Bizə tor atana tor atmayınca,

Zəlzələ qoparıb, öz-özümüzü
Dirçəldib təzədən yaratmayınca
Əsrin əjdahası udacaq bizi,
Heçə döndərəcək mənliliyimizi.

11 avqust, 2000

AÇILMIR DÜYÜN

Günahsız doğulduq, amma illəri
Yaşa calayırıq dərd çəkə-çəkə.
Günahkar dünyaya Adəmdən bəri
Günah qazanmağa gəlirik bəlkə...

Bu gərmiş puç etdi xəyallarımı,
Dünya bir sifətli, insan min üzlü.
İçimi gəmirən suallarımı
Özüme verirəm özümdən gizli.

Yazıram, pozuram, açılmır düyün,
Böhtan da atıram bəzən dövrəyə.
Özümdən soruram:—Sən kimsən bu gün?
Yalnız gördüyünü əks edən ayna.

Nə böyük hünərdir bezib yalandan
Haqqın libasında zoru görməyin?
Görə bilməyinlə öyünmə, dayan,
Nə görmək hünərdir, nə göstərməyin.

Yazdın gördüyünü, yazdın birbəbir,
Bu yaxşı, bu yaman, bu kal, bu dəymiş.
Hünərin var isə sən bizə göstər
Yaxşının, ya pisin səbəbi nəymiş?

10 iyul, 2000

CİSM DEYİL, RUHAM MƏN

İtirirəm özümü xoş dəmlərin içində,
Mən tapıram özümü ələmlərin içində.
Qarğa qoz ağacında «qa-qa» deyib sevinir
Budaqdakı yeminə.
Bülbülsə cəh-cəh vurub ahəng tutur içində
Nalə çəkən qəminə.
Halım, günüm, ovqatım dəyişdikcə dəmbədəm,
Dəm çəkəndə qarğayam, qəm çəkəndə bülbüləm.
Bülbülün öz cəhcəhi qarğanın «qa-qa» səsi.
Qəm çəkəndə özüməm, dəm çəkəndə özgəsi.

Min ildir, milyon ildir
Qəm ürəyi ucaldır, dəm ürəyi kiçildir.
Siz ey mənim dərdlərim, qəmlərim, fikirlərim,
Ey məni mənləşdirən mənim könül sirlərim.
Məndən uzaqlaşmayın,
Dolun, amma daşmayın.
Siz mənim ruhumsunuz, axı, sizsiz nəyəm mən?
Sizdəyəm, sizdəyəm mən.
Gəlin, yalnız sizinlə təcədən dırnağadək
Duyan bir ürəyəm mən,
Kədərəm mən, aham mən.
Dünya əzablarına fitrətimdən şaham mən.
Cism deyil, ruham mən.

Oktyabr, 2000

SƏNİ DƏRK ETMƏYƏ

Bir tərəf beşikdir, bir tərəf məzar.
Arada ömrümün yolu... bir də mən.
Məzardan o yana bilmirik nə var,
Məzardan bu yanı taledir bilən.

Gələnin, gedənin bu təmənnaya
Öncə öz ricası, öz rızası yox.
Gələnin, gedənin iki dünyaya
Dünyaya gəlməmiş iddiası yox.

Gəlirik, gedirik, nə hüdud, nə hədd,
Gəlirik nə üçün, niyə bilmədən.
Nə imiş ən ali, ən uca məqsəd
Yoxluqdan varlığa gətirilmədən?

Sınaqımı? İlahi, keç günahımdan.
Sən qüdrət sahibi, mən sənin qulun.
Gəlirik, gedirik biz zaman-zaman,
Bəs sonu yoxmudur bu sonsuz yolun?

Görmək istəyərkən görünməyəni,
Dilədim ağlıma uğur, ilahi.
Özümə verdim suallar, səni
Dərk etmək arzumdən doğur, ilahi.

14 noyabr, 2000

OĞUL İSTƏYİRƏM

Vətənin eşqinə alışıb yandıq,
Kim «Vətən» dedisə, ona inandıq.
Sandıq ki, danışır Vətənin özü,
Sandıq ki, qəlbindən qara qan gəlir.
Bilmədik bu Vətən, bu millət sözü
Qəlbindən, yoxsa ki, boğazdan gəlir.
Elə ki, puç olur ümidlərimiz,
Onda anlayırıq, aldanmışıq biz.

Sözün də üzündə bir qara pərdə,
Ağızlar açılı, ürəklər bağlı.

Anlaya bilmirik bu çək-çevirdə
«Hə» deyən haqlıdır, «yox» deyən haqlı?

Tərəflər, cəbhələr artır ilbəl,
Tərəflər şər atır tərəfsizlərə.
İqtidar, müxalifl iki yol deyil,
Hər yol da bölünür on, on beş yerə.

Oğul istəyirəm, bu tərəfləri
Tək birçə tərəfə yönəldə ancaq.
Çıxarıb dillərdən boş-boş lafları,
Bir cəbhə yarada əməldə ancaq.

Oğul istəyirəm, xalqa əylə,
Haqqa könül verə, qaça yalandan.
Oğul istəyirəm, çıxarda bilə
Xalqı dirəndiyi bu dar dalandan.

Oğul istəyirəm, şərəfət bilə
Xalqın şərəfini, ləyaqətini.
Özüne ən böyük səadət bilə
Bu bədbəxt millətin səadətini.
Oğul istəyirəm, «məqsədım» deyə
Kürsünü özüne amal bilməyə.

Mart, 2000

ÇAL, ÇAL KI...

Habil, kamanın arzuma yol, dərdimə dərman.
Çal, çal, qoy işıq telləri axsın kamanından.
Çal, çal ki, könül zülmətimin ömrü gödəlsin,
Səslər kamanından süzülüb səcdənə gəlsin.
Çal, bağıryanıq, qupquru çöllər də sulansın,
Çal, çal ki, bu dövrən da məramımca dolansın.

Dünyaya baxım könlümün öz pəncərəsindən,
İstəklərimi barı xəyalımda görüm mən.
Çal, çal bu Vətən mülkü yenə nura bürünsün,
Bir anlığa yoxsul obalar cənnətə dönsün.

7 iyul, 2000

GÖZ YAŞLARI

Harda qəm var, göz yaşı var, orda varam,
Amma özüm ağlamağı bacarmıram.
Məni yordu taleyimlə savaşlarım,
Ürəyimdə duyümlənib göz yaşlarım.
Ah çəkirəm, dərd ürəkdən çıxı bilmir,
Yaşa dönüb gözlərimdən axa bilmir.

Tək qalmışam, köçüb getdi həmyaşlarım,
Ürəyimə damcıləyır göz yaşlarım.
Göz yaşları üzə düşsə gəlib keçər,
Göz yaşları qəlbə düşsə dəlib keçər.

5 iyul, 2000

SİZ EY LİMANLARDA YATAN GƏMİLƏR

Üzümə dirəndi yazdığım qələm,
Masamın üstdəki bəyaz varaq da.
Bir qədər rahatlıq, dinclik istərəm
Əlimlə saldığım bağçada, bağda.

Dolaşdım bağcanı, suladım bağı,
Elə bil ayrıldım özüm-özümdən.
Dedim, dincəlməyi, rahatlanmağı
Nə qədər özümə haram bilim mən?

Sözlərlə nə qədər güləşmək olar?
Gah o yıxır məni, gah da mən onu.
Sözün şirəsini, məğzini axtar,
Qələmin ucundan axıt duyğunu.

Bəzən yağış kimi səpələnir söz,
Qələm varaq üstə ilişir bəzən.
Duyğumun rənginə uyarlı bir söz,
Fikrimin cənginə hava gəzirkən.

Fikir qatar-qatar, söz yığın-yığın,
Bir söz yüz mətləbi bir fikrə bağlar.
Çıxıram ovuna naqqa balığın,
Düşür tilovuma xırda balıqlar.

Özümə, sözümə inam var isə,
Xırda balıqları atıb dənizə,
Dalğalar qoynuna çıxıb yenidən,
Naqqa balığımı axtarıram mən.

Tapdım, ya tapmadım; budur həqiqət.
Budur əzabları şerin, sənətin.
Boşuna yaranmır sözdəki hikmət,
Hikmətə ucaltmaq sözü çox çətin!

Sözün çəkisi var, sözün rəngi var,
Kiçiyi, böyüyü, lap nəhəngi var.
Sözün ən ağırı, ən tutumlusu
Yerinə düşməsə, qulaq dəngi var.

Bəzən uduzsam da söz yarışında,
Mən nəyə qadirem qələmdən özgə?

Gözel bir kələmin axtarışında
Mən nə qazanıram dərd, qəmdən özgə?

Ürəyin ən dərin guşəsindədir
Ən nadir, ən qadir hikmətli sözlər.
Görünən dənizlər, deryalar nədir,
Hər kəsin qəlbidir dərin dənizlər.
Dalğıcam, dalıram içimə hər gün,
Nadir söz gəzirəm şerlərimçün.

Bağcanı bir xeyli gəzdim, düşündüm,
Yenidən masamın üstünə döndüm.
Ləzzətdir qoxlamaq gül-çiçəkləri,
Həzz elə budursa, bəs məram nədir?
Liman-gəmilərin dincəliş yeri,
Amma zəfərləri dənizlərdədir.

Dəryanın təkini qəvvaslar bilər,
Mənimçün ölüdür tufansız dəniz.
Siz ey limanlarda yatan gəmilər,
Açıq dənizlərdir sizin yeriniz.

25-26 iyul, 2000

YUXU

Bu torpaqdan göyərmişik,
Bu torpaqla biz biriksə,
Əgər ömrün nə ilkini,
Nə sonunu bilmiriksə,
Yazılmasın başdaşına
Doğum-ölüm tarixləri.
Sərhəddəyik,

Nə irəli yol bəllidir,
nə də geri.
O zaman ki, bu dünyanı tərk edirik,
Bu dünyanın yalnız yuxu olduğunu
O dünyada dərk edirik.

8 iyul, 2000

ÖZÜNƏ DÖNÜŞ

Xəyal dəryasında üzdüm sərasər,
Amma üzülmədim torpaqdan bir an.
Xəyalda boğular xəyalpərəstlər,
Qüdrətli olmasa xəyallarından.

Xəyal-sabahına bir yoldur sənin.
Sabah-gələcəyə bu gündən uçuş.
Özündən qaçışdır yolu özgənin,
Özünə dönüşdür özündən uçuş.

Oktyabr, 2000

QAÇ, AT BASDI, MİLLƏT GƏLİR

Eyni mayadan yoğrulduğum,
Amalına vurulduğum qələm dostum,
Ələm dostum S.Rüstəmxanlıya

İmandan, gümandan əsən küləkdən
Bu millət bir neçə yerə bölündü.
Biri digərini iynələməkdən,
Elə bil çevrilib əqrəbə döndü.

Bu ona şər atır, o buna böhtan,
Allah özü çatsın fəryadımıza.
Bezib özümüzü damğalamaqdan,
İndi də keçmişik əcdadımıza.

Yaxşını kənarda axtarıyıq biz,
Fərqi bilmirik boşla dolunun.
Savaş meydanından əkilməyimiz
Adına yazılıb Qoç Koroğlunun:
«İgidlik on imiş, doqquzu qaçmaq».
Bizim kimliyimiz bu imiş ancaq?

Özünü kiçiltmək hardandı bizdə?
Nədir özümüze bu şər, bu böhtan?
Bizim aşağılıq düşüncəmizdə
«Öküz olmaz imiş ev danasından».

«O qızıl aparıb ölkədən»-deyə
Böhtan da yamadıq Rəsulzadəyə.
Axı bir uyarı olar yalanın.
Dünəni bu günə satma sən bu gün.
Özü başdan-başa qızıl olanın
Nəyinə gerekmiş qızıl, bir düşün.

Sən Allah, daş atma sən büllur suya,
Vaxt gələr vicdanın qınayar səni.
Amandır, qoymayaq qarşı-qarşıya
Gəlin, Nərimanla Rəsulzadəni.

«Babək soyköküylə bizdən deyilmiş,
Xətayi islamı ikiye bölmüş.
Fətəli allahsız, Vəqif «baz» olmuş,
Filankəs bir qədər yerlibaz olmuş.
Gecəli-gündüzlü Hadi dəm idi,
O, əyyaş, bu, fərsiz, o, biqəm idi.
Biri qərəzkardı, biri xəsisdi,

Bu, ondan yaxşıydı, o, bundan pisdi.
Böyüklər önündə o, bir köləydi,
Natəvan beləydi, Həcər eləydi».

Rəhmət oxumuruq amma bir kərə
Tarix qoyub gedən rəhmətliklərə.
Bir soruşan yoxdur, axı sən nəsən?
Bəs sən bu millətə nə gətirmisən?
Güdaza verdiyin bu böyüklerin
Yüzdə biri qədər nə iş görmüsən?

«Divan şairləri yaramır bizə,
Yoxdur uyarlığı zamanəmizə.
Fikrətin¹ oğlu da əl çəkdi dindən,
Getdi öz yurdundan, öz vətənindən.
Hamid² pyesləri Batı təqlidi,
Akif³ də, Fazil⁴ də bir dindar idi.

Doğudan Batıya at çapıb tez-tez,
Atalar nə qədər cəbhə yardılar.
Batinın önündə fatehlərimiz
Bu gün yeni nəslə utandırdılar.»

Özünü kiçildən ey türk, bir düşün,
Varaqla tarixi bir də dərindən.
Niyə batılılar utanmır bu gün
Dünənki o xanlı yürüşlərindən?

Özgənin önündə kəkələməklə,
Dədəni, nənəni ləkələməklə
Ulu keçmişini niyə danırısan?
Ulu şöhrətinə nə qısqanırsan?
Bir heç olduğunu qanırsan özün,
Ulu şöhrətini götürmür gözün.

¹ Türk şairi Tofiq Fikrət nəzərdə tutulur.

² Türk şairi Abdulhaq Hamid

³ Məhməd Akif

⁴ Nəcib Fazil

Sözün doğrusa da demə, sən Allah,
Birinə turançı, birinə məddah.
Əgər eləysə də demə, a qardaş,
Birinə qəsbkar, birinə əyyaş.

O vaxtdan bu vaxta sular durulmuş,
Haqqı indi bildik, bu ki, sirr deyil.
Fərqli düşüncələr həmişə olmuş,
Sabah da olacaq, zaman bir deyil.

Zirvədən dərəni görməyinlə sən
Öyünmə, bu deyil uzaqgörənlik.
Dərədən zirvəni gör, deyim əhsən,
Bax, buna deyərler ərlik, ərənlik.
Bu günün gözüylə dünənə baxsan,
Keçmişə qiymətdə yanılacaqsan.

Əvvəl özümüzü görək, anlayaq.
Bizə ağıl verib o ulu tanrı.
Görə bilmişdikmi biz on il qabaq
Bu gün gördüyümüz bu oyunları?

Çox şey ummuruqmu biz atalardan?
Bugünkü dərdlərə biz yadıq məgər?
Bizdən əvvəlkinə qulp qoymaq asan,
O qulpdan özümüz azadıq məgər?
Nəriman kim idi? Vaxtının oğlu!
Düşünə bilməzdi o, bizim kimi.
Sor öz vicdanından: məgər bu yurdu
O, səndən, ya məndən az sevirdimi?

«Müsəvat», «istiqlal», «cəbhə», başqası,
Yolları cürbəcür, məqsəd, məram bir.
Deyə bilərsənmi bunlardan hansı
Bu xalqı, milləti daha çox sevir?

Gəlin ataları ata sayaq biz,
Ulu məzarlara daş atmayaq biz.

Gəlin boş-boşuna küyə getməyək,
Onların ruhunu biz incitməyək.

Zaman hökm elədi, dünya dəyişdi,
Bizdən arxadakı qabağa keçdi.
Dünya gözgöresi şər atır bizə,
Biz də şər atırıq öz dədəmizə.
Harda ayrılacaq da, burda biz birik,
Ulu dədəmizə yol göstəririk.

Haqqı tapdayanıq biz haqq adına,
Dil uzun, əl qısa, fikir dərbəder.
Görən bu dünyada öz əcdadına
Çirkab atan varmı bu millət qəder?

28 iyul, 2000

NƏDİR VƏTƏN NAMUSU?

Sənin bircə yolun var:
Çapıb-talamaq yolu.
Qarnın başından yekə,
Cibin başından dolu.

Kəf gəlmək ustalığı
Kələkdir, bilik deyil.
Var-dövlətlə öyünmək
Hələ kişilik deyil.

Özgənin qoltuğunda
Bizə hürdün, ay yazıq,
Olmayan mənliyinə
Sən tüpürdün, ay yazıq.

Tərəzidə çəkirsən
Milyon-milyon dolları,
Əlacsız bir qaçqına
Qıymadın on dolları.

Özgənin kölgəsinə
Sığınıb daldalandın,
Kişilər cərgəsində
Özünü kişi sandın.

Topladığın sərvəti
Hamı bilir, günbəgün
Kölgəsinə girdiyin
Əclaf ilə bölüşdün.

Evindəki bəcinlə
Danışdın özgə dildə.
Sən hardan anlayasan
Millət nədir, Vətən nə?

Nədir Vətən namusu?
Nə dərk edər, nə anlar—
Bu zavallı millətin
Dərisini soyanlar.

Sən nə biləndən oldun,
Nə də ki, dinləyəndən.
Mən sənə «eşşək» dedim,
Eşşək incidi məndən.

7 avqust, 2000

ŞÜKÜR ALLAHA

Oğlum Azərin Kəbə ziyarəti münasibətilə

Kəbəyə gedirsən, həccin mübarək!
Aşırsan arzunun bu gün həddini.
Bu yolda mənim də borcumdur demək:
–Allah qəbul etsin ziyarətini.

Vaxt insan oğlunu dayadı küncə,
Arzular, diləklər könüldə dustaq.
Sənin ulu baban ömrü boyunca
Kəbə arzusuyla yaşadı ancaq.

Yığdı quruş-quruş, pulu çatmadı,
Kəbə ziyarəti qaldı gözündə.
Sənin soyadıdır babanın adı,
Onun da arzusu göyərdi səndə.

Yolun açıq olar, ay oğlum, sənin.
Onun qanı axır sənin qanında.
O ulu kişinin, ulu cəddinin
Adı pasportunda, ruhu yanında.

Bu gün əllərimi açıram göyə,
Deyirəm: –Ey baba, rahat ol daha.
Nəvənlə bərabər getdi Kəbəyə
Sənin də diləyin, şükür Allaha.

9 mart, 2000

XOŞBƏXTLİK — BƏDBƏXTLİK

Şər ilə xeyirin arasındasan,
Birinin ilkidir, birinin sonu.
Bədbəxtlik içində anlayır insan,
Kim idi, indisə kim olduğunu.

Xoşbəxtlik içində yaman günləri
Yada salmaqdan da çəkinirik biz.
Bugünkü fərəhi danan günləri
Qovur hafizədən ürəklərimiz.

Zaman dəyişərmiş zaman içində,
Dünən rədd etdiyin bu gün doğrulur.
Xoşbəxtlik özü də bir an içində
Dönüb xoşbəxt üçün bədbəxtlik olur.

Xoşbəxt günlərimdə elə bilirdim
Bu dünya mənimçün yaranıb elə.
Hərdən öz içimdə qürrələndirdim:
«Bundan artığına layiqəm hələ».

Xoşbəxtin qəlbindən qaçaqdır ələm,
Heç nəyin hesabı, haqqı sorulmaz.
Deyərdim, indi ki belə qadirəm,
Yaman gün bir daha nəsimim olmaz.

Bədbəxt günlərimdə gördüm, heç demə
Vaxtın dolağında mən heç nəyəmmiş.
Anladım, başımı qoyub çiynimə,
Qadir yox, ən aciz bir bəndəyəmmiş.
Bükdü belimi də bədbəxtlik daşı,
Təklilik–bədbəxtliyin əkiz qardaşı.

Noyabr, 2000

SƏN DÜNYANIN İŞİNƏ BAX

Çox aldanıb

«Haqq məndədir» deyənlərin səs-küyünə,
İnanmadım gözlerimin gördüyünə.

Dövrünün gərdisinə bax,
Sən dünyanın işinə bax,
Göydə uçan ilanına,
Yerdə gəzən quşuna bax.

Göz görsə də, qulaqlar kar, dilsə laldır.
Bəlkə zaman yetişməyib, hələ kaldır?
Könüllərsə həm danışır, həm eşidir,
Gördüyünə öz içində üsyan edir.
Sanki heç nə dəyişməyib,
Köhnə dövrün haqqı yeyən dişinə bax,
Sən dünyanın işinə bax.

Məlik Məmməd hələ yatır, Div oyaqdır,
İndi hər şey başayaqdır.
Yalan doğru cilidində,
Həqiqətsə gopa dönən bir zamanda,
Aqillərin qafaları
Ayaqlarda topa dönən bir zamanda
Cahillərin hökm verən başına bax,
Sən dünyanın işinə bax.

Keçəl Həmzə iş başında,
Qoç Koroğlu mehtər olub.
Namus-qeyrət kişilərin fərsizliyi,
Talançılıq hüner olub.
Könüllərdə yuvalanan qəzəbləri,
kinləri gör,
Qeyrətini yeyəmməyən minləri gör,
Qeyrətini satıb yeyən beşinə bax,
Sən dünyanın işinə bax.

Kölə görüb ulumuzu,
Bəy elədik qulumuzu.

Yedilər dopdolumuzu,
Bizə qalan boşuna bax.
Baharın oğlan çağında
Bu zamanın qışına bax,
Sən dünyanın işinə bax.

Yuvasından zorla köçən,
Ürəyindən nələr keçən,
Arzuları mələr keçən
Qaçqınların, köçkünlərin
Həsrətilə o günlərin
Gözdən axan yaşına bax,
Sən dünyanın işinə bax.

Dədəsini dananların,
Özgəyə aldananların
Taleyinə biz bələdik.
Bir gerçəyi dərk elədik:
Mənliyini dəyişdikcə
Siçan qovan pişik oldu
Dünənki pələngin adı.
Nərildərdi bir zamanlar,
İndi dönüb miyoldadı.
Ayaqdəyməz meşələrdən
Ev küncünə düşənə bax,
Sən dünyanın işinə bax.

Ağlamaqdır gülüşümüz,
Dəmir imiş gümüşümüz.
Düşməni doğru, bizsə yalan,
Əsli, nəslə dəmir olan
Özgənin «gümüşünə» bax,
Sən dünyanın işinə bax.

Günahkarıq, əlimizlə
Qəbrimizi qazan olduq,
Özümüzə «təzə tale» yazan olduq.

İndi həmə o təzənin,
O boşboğaz gəvəzənin
Başımıza yağdırdığı daşına bax,
Sən dünyanın işinə bax.

14 avqust, 2000

AHƏNG

Torpağın nəfəsi, yarpağın səsi,
Suyun şırıltısı, quşun nəğməsi,
Qürub şəfəqləri, dan şəfəqləri
İlkimiz-Adəmdən, Həvvadan bəri
Allahın dilidir...

O dili bilmək,
O dildən axırı, əvvəli bilmək,
Həm eşidə bilmək, həm duya bilmək,
Göydəki rəngləri oxuya bilmək,
Bizə Allah payı-bir inam gərək.

Allahdan o payı ənam istərəm,
Şübhədən sıyrılan inam istərəm.
Ey qadir Allahım, inam ver mənə,
Rəngdəki hikməti dərk etdir mənə,
Səsdəki mənanı eşitdir mənə.
Adəmə dediyin o ilk söz nədir?
O ilk söz, ilk kəlmə hansı dildədir?
Özün yaratdığın o söz var ikən,
Səslərin diliylə danışdın nədən?
Rənglərin diliylə danışdın nədən?

Haqqın şərbətini biz damla-damla
İçib qovuşarıq sənə inamla.

Əgər inam varsa, demək mən varam,
Atəşdə yanmaram, suda batmaram.
Allah, hikmətini əta et mənə,
O sirli dilini sən öyrət mənə.
Bilim, quş nə deyir, bulaq nə deyir,
Külək nə, ağac nə, yarpaq nə deyir.
Hikməti nə imiş göylərin, yerin,
Üfüqdə qızaran əlvan rənglərin?
Göz qırpıb ulduzlar birbəbir bizə,
Göylərin sirrindən nə deyir bizə?
Aləmdə hər şeyin bir sonu varsa,
Axan dayanırsa, yanan sönsürsə,
Sənin sığındığın sonsuzluq nədir?
Allahım, özün de, var nə, yox nədir?

Başımın üstündə bir quş uçurdu...
Verdiyim suallar üzümə durdu.
Seyr etdim göyləri, seyr etdim yeri.
Mənə hay verirdi sanki dağ-dərə.
İnamla dinlədim mən o səsləri,
Könül gözü ilə baxdım rənglərə.
Nə səsi anladım, nə rəngi duydum,
Yalnız onlardakı ahəngi duydum.
İlahi, bəlkə də sənin varlığın
Elə bu ahəngin, bu uyarlığın
İçində gizlənib... Axı biz nəyik?
O sirri bilməyə aciz bəndəyik.
Allah, hikmətini bəyan et mənə,
O sirli dilini sən öyrət mənə.

19 iyul, 2000

GEÇİKMƏ

Mən həmişə bu gündən sabaha göz dikmişəm.
Amma özüm özümlə görüşə gecikmişəm.
Qalaq-qalaq işlərim,
Diklərim, enişlərim,
Qələmlə dostluğumdan göyərən vərdislərim
Məni vurdu gah yerə, gah da uçurdu göyə,
Gecikdim ömrüm boyu özümlə görüşməyə.
İztirablar içində yox olsam da varımdan,
Gecikmişəm yaz boyu isti göz yaşlarımdan
Su verib becərdiyim bəhərimə, barıma,
Gecikmişəm, içimdən doğan arzularıma.
Gecikmişəm həyatı, həyatımdan ummağa,
Gecikmişəm ən uca, ən müqəddəs hissimin
Başına dolanmağa.
Gecikmişəm, çoxunu əzabıyla bezdirən,
Mənə qanad verən
Hər qəmə yox, Allahın sevdiyi bəndəsinə
Pay kimi göndərdiyi o möhtəşəm qəmə də.
Gecikmişəm uzaqda mələyən eşqimə də.
Macal da tapmamışam özümlə tək qalmağa,
Özümdən küsdürdüyüm sınıq, qırıq qəlbimi
Bir gün ələ almağa.
Vallah özüm özümə çata bilmirəm daha.
Qaç-tutdu oynayırıq, yol uzun, öz-özümü
Tuta bilmirəm daha.
O zaman ki, yorulub çəkilirəm təkliyə,
Taleyimlə barışıb endirirəm başımı
Amansız gerçəkliyə.
Çəkirəm gündüzümün hesabını hər gecə
Öz-özümlə gizlicə...
Yanlış addımlarımı dərk edincə sonradan
Min bir əzab çəkmişəm.
Dünyaya gəlməkdə də deyəsən gecikmişəm.

12 iyul, 2000

YALAN– GERÇƏK

Zamanmı, dövrənmə, insanmı azğın?
Gerçək–məzlum olub, yalan–zülmkar.
Adı da uydurma olan bu xalqın
Doğrusu məğmumdur, əyrisi qəddar.

Həqiqət həmişə qapı dalında,
Mənim həqiqətə yazığım gəlir.
Yalan düz donunda, düz paltarında
Gerçəyin belinə minib yüksəlir.

Yalan boyalıdır, gerçək boyasız,
Yalanın yalanı rənglə doğrulur.
Yalan qışqırıqçı, yalan həyasız,
Gerçəksə həmişə utancaq olur.

Yalan çəkinmədən öz böhtanını
Deyər həqiqətin üzünə qənşər.
Gerçəksə dişinə tutub canını,
Yalanın yerinə xəcalət çəkər.

Kol basıb nitqdə söz çələngini,
Bilmirik gül hansı, tikan hansıdır.
Elə dəyişdirib sözlər rəngini,
Tap görək, düz hansı, yalan hansıdır.

Nəymiş azadlığın ziddi–əsəret?
Eyni olduğuna heyrətdəyəm mən.
Torpaq azad oldu, amma bu millət
Azad olamırdı əsəretindən.

Oktyabr, 2000

MƏNİM ANA DİLİM

Mənim ana dilim–mənim kimliyim,
Pasportum, özümə öz hakimliyim.

Mənim mənliyimin füsunkarlığı,
Danışan kamalı, ağıldır dilim.
Millətin varlığı, yurdun varlığı
Sənin varlığına bağlıdır, dilim.

Məni həm babamla, həm də nəvəmlə
Bağlayıb uzanan tarix bağımın.
Dünənim, sabahım, üstəlik hələ
Mənim söz hünərim, səs bayrağımın.

Sənsiz adım–haram, vətənim–haram,
Ana südü kimi halalım dilim.
Harda sən varsansa, orda mən varam,
Ey mənim ulduzum, hilalım dilim.

Daşlardan süzöldün sən zaman-zaman.
Suyu saflaşdırır daşdan keçməsi.
Yarandı dumduzu damcılarının
Bayatı çeşməsi, dastan çeşməsi.

Sözü öz yerinə qoymaq təhrini
Ustadlar öyrətdi bizə bir-bir.
Sənin qüdrətini, sənin sehrini
Göstərdi dünyaya Füzuli, Sabir.

Mənim ana dilim, möcüzəm, sehrim,
Çəpərlər dağıdar, qapılar qırar.
Bəzən bircə kəlmən ən dərin fikrin
Üstünə nur salıb cilalandırar.

Fərqlini bilməyib ağdan qaranın,
Adam var, bu dili yad sayar bu gün.

Dədəsi bu dildə cəbhə yaranın
Özü özgə dildə banlayar bu gün.

Hansıni söyləyim? Mismi, dəmirmi?
Yalnız öz səsle cingildəmirmi?
Mis səsi bənzəməz dəmir səsine,
Onların dilidir onların səsi.
Bənzəməz bülbülün təranəsinə
Qarğa qarılısı, hop-hop nəğməsi.

Nə yarpaq, nə külək, nə metal, nə quş
Səslənmiş, oxumur özgə dilində.
Bəs sənə nə düşüb, ay dili yanıb,
Yad dildə ötürsən öz mənzilində?

Namusdan bixəbər, vicdandan uzaq,
Vəzifə kürsüsü məramdır sənə.
Vətənin dilini sevməyən alçaq,
Vətənin çörəyi haramdır sənə.

Mənim mənliyimin füsunkarlığı,
Danışan kamalı, ağıldır dilim.
Vətənin varlığı, xalqın varlığı
Sənin varlığına bağlıdır, dilim.

Avqust, 2000

TANIT MƏNİ MƏNƏ

İlahi, yaradıb heç nədən bizi,
Can verdin, ruh verdin, xilqətə qatdın.
Sonra özün yazıb taleyimizi,
Bizi özümüzə sən sirr yaratdın.

Mən kiməm? Nəçiyəm? Məqsədim nədir?
Bildim ilk həddimi, son həddim nədir?
Nə idim görəsən cövhərdən əvvəl?
Burdayam, hardaydım bu yerdən əvvəl?

Min eşqin, min fikrin quluna döndüm,
Min-min də diləyin yoluna döndüm.
Arzular yolunda kotan çəkənəm,
Demək bir deyiləm, demək mən minəm.
Bəs niyə sən məni bir yaratmısan?
Sən məni özümə sirr yaratmısan.

Göz verdin, bu gözəl dünyanı gördüm,
Yüz çərək, min çərək o yanı gördüm.
Bəs bu nə sirdi ki, ancaq bircə dəm
Özümü necə var, görə bilmirəm?

Mənə qulaq verdin, çox uzaqları
Eşidə bilirəm, hər səs bir aləm.
Uçulur içimdə dərd qalaqları,
Onların səsini eşidəmmirəm.

Tanıyır özünü, zənn edir hamı,
Əslində özünü tanımır insan.
Bir saat sonrakı hal-əhvalımı
Niyə qulağıma pıçıldamırsan?

Qəfil bir zərbədən qorunum o gün,
Axi, bu dünyada qəderimizçün
Xeyirlə bərabər şər yaratmısan.
Bizi özümüze sirr yaratmısan.

Dünənki səhvimdən öz ibrətimə
Bəs niyə mən bu gün dərs götürmürəm?
Uyub öz arzuma, öz niyyətimə,
Şeytanın felini niyə görmürəm?

Yarəb, ümidim də, pənahım da sən!
Sənə açılıdır hər gecə əllər.
Bəs axı, sən bizə ağıl vermisən,
Şeytandan acizmi aqlımız məgər?

Ağıl mədədə yox, ağıl başdadır.
Bəlkə mən başqayam, ağıl başqadır?
Axi, sən ki, bizi hürri yaratmısan.
Hürriyyət içində neçin insanı
Sən özü-özünə sirr yaratmısan?

Mənə duyğu verdin... şükür, xudaya!
Şükürlər verdiyin bu qadir paya.
Qəfil eşitdiyim səsdən, nəğmədən
Duyğular saz tutur könlümdə birdən.
Elə ki içimdə dəyir sim simə,
Dönür duyğularım şerlərimə.

Elə ki, soruram kiməm, nəyəm mən?
Usanıb baxıram yoxdan varıma.
Anlayıb, eşidib, gördüklərimdən
Min pay çox borcluyam duyduqlarıma.

Amma duyğular da aldadır məni,
Bilirəm, yanında çoxdur günahım.
Ayıra bilmirəm dostdan düşməni,
Tanıt məni mənə, tanıt, Allahım.

Dedim ki, özümə sirrəm, tilsiməm,
Aç mənə sirrimi, görüm, mən kiməm?

17-18 dekabr, 2000

ƏZAN BORCU

«O Ağdama mənim bir əzan borcum var»
Hacı Arif Babayev
«Zaman» qəzeti, 26 dekabr

Ay Arif, dilini öpüm yaxın gəl,
Mən sənə o böyük borcuna qurban.
De, varmı dünyada bir savab əməl
Allah qarşısında borc ödəməkdən?

Ödədin şərəflə... görürük bunu .
Kəbə səfərində, həcc imanında.
Ödəyə biləsən bütün borcunu,
Borclu qalmayasan Allah yanında.

Çatdıraq, borcumuz unudulmasın,
Allah nidasını göylərə yerdən.
«Allah Əkbərimiz» əskik olmasın
Bizim göy kaşılı minarələrdən.

İndi necə dözək, qardaş, bu dərddə?
O halal torpaqlar ayrıldı bizdən.
Ağdamda, Şuşada, ya Kəlbəcərdə
Bayquşlar ulaşır minarəmizdən.

Biz ayrı düşmüşük ulu tanrıdan,
Gəlin, cəza kimi anlayaq bunu.
Vədin öz yerində... Ancaq heç zaman
İnsan unutmasın Allah borcunu.

Sən əzan verəndə... Allah adıyla,
Təzədən güləcək üzə o torpaq.
Tanrıya xitabın nur qanadıyla
Bütün Qarabağı qucaqlayacaq.

Bizi sarsıtsa da bu dərin yara,
Gecənin sonu var, gələcək o son.
İndi yetim qalan o torpaqlara
Bir əzan borcun var, bir nəğmə borcun.

Dekabr, 2000

TƏMƏNNA

Bu zəlil millətimin naləsi qəlbimdə ikən,
Yaşadım yetmiş, yetmiş beşi bilməm necə mən?
Necə dözdüm Qarabağ cənnətimin tapdağına,
Necə dözdüm yaşayırkən bu könül, göz dağına?
Necə dözdüm dizəcən batdığımız zığlığa mən,
Necə dözdüm bu qədər zülmə və haqsızlığa mən?
Necə dözdüm dilənən körpələrin ah səsinə,
O halal torpağa həsrət qocanın naləsinə?
Ulu tanrım, dözüürəm, amma dözəmmir bu Vətən.
Açıram əllərimi hər gecə dərğahına mən:
–Ulu tanrım, ya bu zillətləri biryanlıq elə,
Ya da bayramlıq üçün şairi qurbanlıq elə.

22 dekabr, 2000

ONUN GÜCÜ XALQDA, KƏSƏRİ HAQDA

Ə.Elçibəyin xatirəsinə

Bizimlə bərabər bir Böyük yaşar,
Nöqsan axtarıq ancaq biz onda.
Elə ki itirdik, haqq aşib-daşar,
Dönər böyüklüyə nöqsan, bir anda.
O, öz işığını dürtməz hər gözə,
Yalnız o dünyadan göndərər bizə.

O, öz ürəyini millətə verdi,
Köksündə bu xalqın qəlbi döyündü.
Onun millət dərdi, məmləkət dərdi
Göyərək cisminə xərcəngə döndü.

Hələ bu dərddə də «qismətim» deyə
Allah payı kimi o, şükran oldu.

Şükranlıq önündə bu an ölüm də
Bəlkə gəlişinə peşiman oldu?

Təhdidə, təhqirə dözdü, dinmədi,
Öz namus yükünü daşdı ancaq.
Heç kəsin bəxtinə qibtələnmədi,
O, öz taleyini yaşadı ancaq.

Hamını düşünən, sevən, duyan kəs
Qıymadı özünə birçə xoş günü.
Bir an özü üçün yaşamayan kəs
Xalqa qurban verdi bütün ömrünü.

Ona bu fərasət hardanmış görən?
Onun gücü xalqda, kəsəri haqda.
O, xalqın önündə əyildiyindən,
Tabutu önündə əyildi xalq da.

Endi mələk kimi göylərdən yerə,
Dünyadan namusla keçdi Elçibəy.
O, qəbrə köçmədi, sığmazdı qəbrə,
Millətin ömrünə köçdü Elçibəy.

Qəlbi Azərbaycan, gözü Türkiyə,
Yaşadı «türk» deyə, öldü «türk» deyə.
Bağladı Turana o, imanını,
Bu iman onunçün ömürdən baha.
Məgər təsadüfmü? O, öz canını
Gedib Türkiyədə verdi Allaha.

Yandı bizim üçün, duymadıq onu,
Çatmadı işığı gözlərimizə.
O, öz istisini, o, öz nurunu
O biri dünyadan göndərdi bizə.

24 avqust, 2000

ŞAHMAR İTKİSİ

Uçdun dünyamızdan, uçdun quş kimi.
Soyutmur bu dərdi axan göz yaşım.
Özümə deməyə çəkdiyimi
Mən sənə deyərdim, sənə, qardaşım.

Xudunun ardınca itirdik səni,
İtirə bilmirik qəmi, qüssəni.
Şükürlər olsun ki, Nurəddinim var,
Yoxsa dünya mənə cəhənnəm olar.

Hardansa, nədənsə incidiləndə,
Baxıb dörd dövrəmə səni gəzərdim.
Əsədib dərdimi bizə gələndə,
Səni görən kimi gedərdi dərdim.

Sənsiz dünyamızda yetimik bu gün,
Mənim güvənc yerim, mənim qahmarım.
Təzə bir şerimi oxumaq üçün
Səni axtarardım, səni, Şahmarım.

Zaman tərpədəmməz birçə qəlpəni
Qurdun qəlbimizdə elə bir binə.
Həmişə axtarır gözlərim səni,
Öyrəşə bilmirəm sənsizliyinə.

Ağrılı günləri sənlə keçirmək,
Öz güman yerimdin, son əlacımdın.
Sən mənim həmişə üzünü görmək,
Səsini eşitmək ehtiyacımdın.

Kim isə arxamca bir söz deyəndə,
Ona tərs-tərs baxan səndin, Şahmarım.
Məni qısqanclarım iynələyəndə,
Mənə qahmar çıxan səndin, Şahmarım.

Heç kəsi tük qədər sən incitmədin,
Dərdini içində çəkdin hər zaman.
Dünyadan getmədin, yox, sən getmədin,
Dünyanı tərk etdin əslinə baxsan.

Hər şey öz yoluyla gedəcək yenə,
Yalnız yetmiyəcək əlimiz sənə.
Bilirik, bu dünya yalan, ağ yalan!
Sonu gözləməklə keçir rüzgarım.
Çatır hər şeyimiz, yeri boş qalan,
Təkcə çatışmayan sənsən, Şahmarım!

19 aprel, 2000

NƏFS-İMAN

Günəşdən hərarət, sudan od aldığ,
Sürətin gücünə göyə ucaldığ.
Ərzin bu ucuna çatdırdığ o an
Ərzin o ucundan gələn səsini,
İşıq sürətini alıb ışıqdan,
Yumruğa döndərdik Yer kürəsini.
Köhnə mizanları dağıdıb qırdığ,
Dağların belindən yollar aşırıdığ.
Dünyada çox şeyi dəyişdirmişik,
Dünyaya bir təzə biçim vermişik.

Yalnız özümüzü dəyişmək çətin,
Acizlik önündə zətin, fitrətin.
Böldük bu dünyanı biz qitələrə,
Bildik gecəmizi, gündüzümüzü.
Dünyanı tanıdıq: bu dağ, bu dərə,
Amma tanımadıq öz-özümüzü.

Mən hardan gəlmişəm, bilə bilmədim,
Yönüm həyanadır, hələ bilmədim.
Bizdənmi törəyir əməllərimiz?
Bu sual önündə baxırıq göyə.
Gəldiyimiz yerə gedəcəyik biz,
Yoxsa başqa yerə, yaxud heçliyə?

Bilmədim dünyada məramım nədir,
Bilmədim halalım, haramım nədir.
Bəzənsə seçmirik biri-birindən
Yanlış addımları, düz addımları.
Nöqsanı düzəltmək istərik, nədən
Dəyişə bilmirik biz addımları?

O şeytan şərinin nəqd ləzzəti
Bizə unutturur nisyə cənnəti.
Şirin nəqdi umur ürəklərimiz,
Tapmır umduğunu mübhəm nisyədə.
Görünən dünyaya aldanırıq biz,
Fərəh nəqddədir, dərd-qəm nisyədə.
Yox, dəyişə bilmir özünü insan,
Nəfsimiz güclüdür imanımızdan.

27 sentyabr, 2000

PARADOKS

«Rusun pəncəsində qalaq» deyənlər,
Müstəqil olmağa səs verməyənlər,
Müstəqil dövlətdə bir məmur kimi
Məqam sahibidir, hökm sahibi.

Bu gün qüsurlu bilirmi görən
Dünən əsarətə könül verənlər—

Dünən azadlığı qəbul etməyən,
Bu gün azadlıqda dövrən sürənlər?

Bəs o inkar hara, bu təsdiq hara?
Mərdlik nə gərəkdir riyakarlara.
Dünənki qəsdini bu gün dananlar,
Zamanın rənginə tez boyananlar
Nə bilir millət nə, onun xeyri nə?
Hər zaman çalışmış o, öz xeyrinə.

Ölkənin bugünkü istiqlalından
İstiqlal istəyən bəhrələnmədi.
İstiqlalı danan dünənki nadan
Bu gün bu ölkəni talayıb yedi.

Özünü düşünən, xeyrini güdən
Bütün zamanlara uyusa bilmiş.
Milləti düşünən, bilmirəm nədən,
Qalıb ayaq altda daim əzilmiş.

Anlaya bilmirəm, görsən niyə,
Dünən azadlığa, müstəqilliyə
Səs verən, bu günə ya məhbəsdədir,
Ya qapı dalında, ya can üstədir.

19 oktyabr, 2000

AVROPA BİRLİYİ

Avropa hər il Türkiyənin qarşısına
yeni-yeni şərtlər qoyur, onu öz birliyi-
nə qəbul etmir.

«Dünyanın bizə hörmət göstərməsi-
ni istiyorsaq əvvəla bizim kəndi bənli-
yimizə və milliyyətimizə bu hörməti
hissən, fikrən, fələn... göstərim. Bilə-
yim ki, milli bənliyini bulmayan millət-
lər başqa millətlərin şikarıdır».

Atatürk

«Ən kiçik qəbilələrinə qədər xris-
tianlaşmadıqca türklər avropalılarla
təmas etməməlidirlər».

Papa İnnokenti

Avropa birliyi! Səadətmi bu?
Sən bu «səadət» eşqinə yandın.
Atan Avropanı diz çökdürürdü,
Sənsə Avropanı cənnətmi sandın?

Batı birliyinə ümid bağladın,
Ümidin puç oldu, pərt olmadınmı?
Türkiyə, neçə yol tapdandı haqqın,
Cavabsız sevgindən yorulmadınmı?

Xeyir kimi baxdın sən öz şərinə,
Gəl bu niyyətindən sən daha vaz keç.
Fatehin, Səlimin nəvələrinə
Bu qədər yalvarış yaraşarmı heç?

Nə vadar elədi Batını bu gün
Türkün tarixini eşib tökməyə:
«Filan vaxt, filan türk filan millətin
Gilas ağacına daş atıb»-deyə.

Türkün dədəsini bir müttəhim tək
Divana çəkirlər bu gün, divana.
Əgər vacibdirsə köhnəni eşmək,
Sənin də dədəni çəkək meydana.

Mədəni Avropa–klyotinləri
O dəmir dişləri yaratmadınmı?
Üz-üzə gətirib məlum dinləri,
Xaçlı yürüşləri yaratmadınmı?

Yurdundan qovulan yəhudilərə¹
Yurdumda yer verib havadar oldum.
İndi qarışımı yoxsa göy yerə,
Avropa mədəni, mən barbar oldum?

İndi barbar deyir görün kim kimə?
Sığmaz əyninizə böyüklük donu.
Mən xələt verəndə dahilərimə
Atəşdə yandırdın sən Cordanonu.

Humanist oldunuz nə vaxtdan bəri?
Faşizm də sizin öz adınızdır.
Ölüm və rəzalət düşərgələri
Bizim deyil, sizin icadınızdır.

Afrika, Asiya köləsiz ikən,
Bəs harda qalmışdı insan haqları?
Bizə sırdınız gerçək biz ikən
O köhnə, o təzə badalaqları.

Özünü aldatma, türk oğlu, ayıl,
Papaslar kilsədə «intiqa» deyir.
İstanbul qisası düz altı yüz il
Onların qəlbində məqam gözləyir.

«Erməni əzabkeş xalqdır» demək də
Bu gün əlinizdə bir bəhanədir.
Köhnə palan içi eşləməkdə
Əsl məqsədiniz bilirik, nədir.

Batı keçmişini bir az düşünsün,
Sonra kül üfürsün gözlərimizə.
Atomu yaradan ölkələr bu gün
İnsan haqlarından dərs verir bizə.

Olub soyqırımını... Ancaq kim-kimi?
Türk qəsbkarlarla vuruşan zaman,
Erməni xəncəri bir namərd kimi
Türkün kürəyinə vurub arxadan.

Halala qatmayın siz haramları.
Uydurma «erməni soyqırımları»
Hardan yadınıza düşdü bu vaxtda?
Bir az da düşünün indimiz haqda.

Erməni qəsb etdi Türkün yurdunu,
Qəsb saymadınız amma siz bunu.
Günahkar biz olduq... Sizsə o zaman
Dinbir qardaş ilə üz açmadınız.
Dəhşətli Xocalı soyqırımından
Bəs niyə bu yerdə söz açmadınız?

İnsan şərəfini yerə endirən,
Minləri bir anda külə döndərən
«Villi mətbəxini» siz yaratdınız,
İnsan cəsədindən tonqal çatdınız.

Ey Batı, çatarmı haqqınız bu gün
İnsan haqlarından çənə döyməyə?
Ədalət, həqiqət, vicdan, haqq üçün
Bizim qarşımızda sinə döyməyə?

¹ XVI əsrdə İspan krallığı yəhudiləri ölkədən qovanda Türk Sultanlığı yəhudilərə öz ölkəsində yer verdi, onlara sahib çıxdı.

Dirijor çubuğu sizdədir deyə
Gərək bütün dünya çəkinə sizdən?
Çirkab yaxmaqdansa bu gün özgəyə,
Utanın dünənki tarixinizdən.

Sən indi oturub haqqın yerində,
Bizim haqqımızı haqsız sayırsan.
Sən tiri görməyib öz gözlərində,
Mənim gözlərimdə qıl arayırsan.

Fürerlər, Duçələr¹ haqqın səsini
Boğub ölkələri zəbt edən zaman,
Atatürk qorudu öz ölkəsini
Dünyanın beş-altı qəsbkarından.

Ey qoca Türk eli, qalx, ayağa qalx!
Sən daim böyüksən, kiçilmək nədir?
Böyüklük–kiməsə bənzəməkdə yox,
Böyüklük–mənevi böyüklükdədir.

Batı birliyinə baxıb uzaqdan
Yaxına gəlmədi uzaq yaponlar.
Aldı öz gücünü ana torpaqdan,
İndi Avropadan gerimi onlar?

Ey qoca Türkiyə, Batıdan əl çək,
Sən onun önündə əyilmə bunca.
O, səni özünə dost bilməyəcək
Sən öz mənliliyini qorumayıncə.

Batı birliyində basıldın küncə,
Dözmə bu təhqirə, yenidən doğul.
Batı kölgəsində kölgələnincə,
Doğunun önündə sən bayraqdar ol.

Deyiblər, yenə də «yox-yox» deyəcək,
Səni öz əlinlə yox etməyincə.
Səni Birliyinə götürməyəcək,
Sənin mənliliyini kiçiltməyincə.

Özünə dar gələn Qərbin mənlili
Dibi görünməyən tamahındadır.
Batının Doğudan tək üstünlüyü
Gücündə, zorunda, silahındadır.

Mənevi silahım–mərhəmət, vicdan,
Nəzakət, nəcabət yaşar qanımda.
Sənin qana həris silahlarından
Ruhum qüdrətlidir Allah yanında.

Bəxtə nəşükürlük olmadı məndə,
Qədərə, qismətə dedim, qanəyəm.
Mizan tərəzidə haqq ölçüləndə,
Sən cismanisənsə, mən ruhaniyəm.

Güce arxalanıb, zora tapınmaq!
Tarix qəbul etməz heç zaman bunu.
Yalana üz tutub vicdanı danmaq!
Nə İncil götürər, nə Quran bunu.

6 dekabr, 2000

EYNİ OLA BİLƏRMİ?

Dan yeri, qürub çağı... günün ömrü arada.
Biri əvvəl, biri son. Amma hər ikisində
Əlvən-əlvən şəfeqlər çıxıb sanki parada.
Bu ilahi mənzərə min bir duyğu oyadır

¹ İtaliyada faşizmi yaradan Mussoliniyə «Duçe», yeni rəhbər deyirdilər.

Həm məndə, həm də səndə.
Bu duyğular eynimi?
Mən görürəm mən kimi, sən görürsən sən kimi.
Mən qürub, sən dan yeri.
Eyni ola bilərmə
Doğanın şəfəqləri, batanın şəfəqləri?

İyul, 2000

«MƏHLƏNİN ALİMİ»

Qonşumuz, ixtiyar Alməmməd baba
Yaman həris idi dəftər, kitaba.
Onun bir qəribə adəti vardı:
Harda kitab görsə, oğurlayardı.

Gəndən baxıb onun dağ vüqarına,
«Məhlənin alimi» deyərdik ona.
Biz sonra bildik ki, o, kitabların
Tənbəki bükürmüş varaqlarına.

Aprel, 2000

ELƏ YALQIZAM Kİ...

Köçdükcə dünyadan dostlar birbəbir,
Mənim yaşıdlarım hər il seyrəlir.
Gizli bir əzaba dönür mənimçün
Bir tanışın yası, bir dostun yası.
Baxıram məclisə, görürəm bu gün
Yoxdur dörd dövrəmdə məndən yaşlısı.

Hər kəsin bir neçə can sirdaşıyla
Dünya gözəlləşir, dünya dolurmuş.
Alır qiymətini üzük qaşıyla,
İnsan da insanla insan olurmuş.

Yamanca boşalıb solum, sağım da,
Amma bir zamanlar nağıldı dünyam.
İnsana bağlıymış insanlığım da,
Yaşadlar köçdülər, dağıldı dünyam.

Dünən düşünərdim: hələ ömür var,
Hələ qış deyiləm, hələ payızam.
Elə ki, göylərdən endi xəyallar,
Gördüm qış da gəlib, artıq yalqızam.

Rəngi də bozarıb elə bil göyün,
Boşalıb mənimçün bu dolu dünya.
Elə uluları itirdim, bu gün
Düşüb ululuqdan bu ulu dünya.

Necə qovub keçir indi il, ili,
Yoxdur umacağım vaxtdan bir gile.
Dəyişib elə bil dünyanın dili,
Dil tapa bilmirəm mən dünya ilə.

İndi dəyişilən xislətə heyrət!
At-heyvan yerinə adam hürküşür.
İndi ac qarına bütün məmləkət
İrişə-irişə atdanıb-düşür.

Sanıram iblisin fitnələrindən
Uçuldu, təzədən quruldu dünya.
Bu təzə dünyanı tanımıram mən,
Mənmi dəyişmişəm, yoxsa bu dünya?
Elə yalqızam ki, elə bil dünən
Qürbətə köçmüşəm öz vətənimdən...

16 noyabr, 2000

XƏBƏRİN OLDUMU?

– O, belə deyildi, dəyişdi birdən.
Vallah əl-ayağım üzüldü yerdən.
Axı, necə oldu əhdini dandı,
Nə məndən,
nə də ki, eldən utandı.
Güldən ağır bir söz deməzdim... ona
Bilmirəm hardansa özgə dil dəydi...
Demədi, sığdırıb öz qüruruna,
O, elə əvvəldən elə beləydi.
Boğub içimdəki qəzəbi, kini,
Ona deyəmmədim qəlbimdəkini:
«Otuz il yanında uyuyan kəsin,
Eyni bir yastığa baş qoyan kəsin
Gördüyü rəngbərəng yuxularından
Xəbərin oldumu sənün bir zaman?»

31 iyul, 2000

AĞ BAYRAQ

İtirdim nə qədər yarı, yoldaşı,
Özüm də bilmirəm indi mən kiməm?
Ağ bayraq qaldırdım həyata qarşı,
–Təsliməm, təsliməm, –dedim, –təsliməm.

Vallah, bu dünyaya marağım ölmüş,
Mənimçün nə fərqi qaradan ağın.
Hissim, həyəcanım çoxdan gömülmüş,
Qaldım ümidinə soyuq bir ağlın...

Gün axşam olunca sürür il qədər
Elə bil bir ömrün bircə günlüyü.

Həvəs yox, istək yox, fikir dərbədər,
Nə yaman olurmuş ruh düşkünlüyü.

Təsliməm deməkdir axı, ağ bayraq.
Mən onu səslərəm: –Gəl ey əcəl, gəl.
Bayraq ağ, qəsdim ağ, içim-çölüm ağ,
Ruhum kəfənlənib cismimdən əvvəl.

Şəki, 3 avqust, 2000

GÜNAHIN VARMIDIR?

–Günahın varmıdır?
Dedim: –Dünyanın
Əyrisi bir yana, düzü günahdır.
Mayası palçıqsa əgər insanın,
Dünyaya gəlməyin özü günahdır.

2000

BU DÜNƏNİM, BU DA MƏN

Tənhalığım, təkliyim,
Ürəyi kövrəkliyəm–
Bu yaşımnda, heç demə,
Bu imiş gerçəkliyəm.
Yaşadılarım birbəbir
Bu dünyanı tərk edir,
İlbəil təklənirəm
Köçdükcə yaxınlarıam,
Mən də ələklənirəm...

Uzun gecələrimdə
 İçimdə sübhə qədər
 Göllərdə tənha bitən
 Qamışın dərdi inlər...
 Yaşın bu zirvəsinə
 Çata biləcəyimi
 Düşünməzdim, düzü, mən.
 İndi dünyam boşalmış,
 həmsöhbətim özüməm...
 Sualı da verən mən,
 cavabı da verən mən.
 Haçansa büdrədiyim
 Döngənin fəsadını
 özümə göstərən mən.
 Mənə haqqı göstərən
 Bu ağıl, bu düşüncə
 Bəs hardaydı o zaman?
 Bu sualı verincə
 Birdəfəlik sıyrılib
 cismin hədudlarından
 Ruhumun səmasına
 süzülmək istəyirəm.
 Hər gün özüm özümçün
 çözülmək istəyirəm:
 Bax, bu mənim bu günüm,
 Bu, dünənim,
 Bu da mən.
 Fərqlidir bir-birindən
 Ay Allahım, gör necə?
 Dünən sonsuz ehtiras,
 Bu gün ağıl, düşüncə...
 Omu yaxşı, ya bumu—
 Düşüncəmi, duyğumu?
 Düzü budur: Mən bu gün
 İstəmirəm açıla,
 Özümə də faş ola

Könlümdəki o laylar,
 Layların hər birindən
 qopub gələn haraylar.
 Keçdiyim yollardakı
 əyri-üyrü dolaylar,
 Hissimdəki düşünlər,
 İçimdəki o «mən»lər...

9 iyul, 2000

HƏRƏNİN ÖZ PAYI

Düşüb yoxuş boyu yolun ağına,
 Çıxdıq dostlar ilə «Xan yaylağına».¹
 Hava seyrəlirmiş, heç demə, dağda,
 Bir tərəf dərədi, bir tərəf yaldı.
 Zirvənin ucunda, bu ucalıqda
 Nəfəsim tənqid, gözüm qaraldı.
 Çəmənlilik içində çiçək qomları,
 Yalın zirvəsində qar şırımları.
 Dəyələr ağarır dağ döşlərində,
 Qoyunlar, quzular örüşlərində...
 Papağa bənzəyir dağda binələr,
 Kölgəli qayalar gün sorağında.
 Nağıllar qoşubdur bizim nənələr
 Qışın aralarında, yayın dağında.

Başımız üstündə bir qartal süzür,
 Bulud dənizində elə bil üzür.
 Gərir sinəsini əsən yellərə,
 İti gözlərini zilləyib yerə
 Qartal ov axtarır qalxdığı dağdan.

¹ Xan yaylağı Şəkiddə 1700 metr ucalıqda olan dağın adıdır. Bu il Tehran adlı bir iş adamı vaxtilə yalnız at və qatırla çıxıla bilən o dağa öz vəsaiti hesabına maşın yolu çəkmişdir.

Heyrətdir, heç demə o ucalıqdan
Yerdə böcəyi də görə bilirmiş,
Allah qartala da bu haqqı vermiş.

Hərənin öz payı, ey insan, düşün.
O ulu yaradan, yaşamaq üçün
Qartala iti göz, pələngə pəncə,
Şirə qüvvət verib, bizə düşüncə.

1 avqust, 2000

QIRIN BİR-BİRİNİZİ

Parçalandı ana Vətən.
Necə dözdün bu dərde sən?
Meydan açdı,
Qələmindən alov saçdı
O dəhşətli gündən bəri,
Həm o tayın, həm bu tayın şairləri.
Üsyan edib yerə, göyə,
Dözəmmədik iki yerə bölünməyə.

Bu gün isə bölünmüşük min bir yerə:
Firqələrə, bölgələrə, məhlələrə.
Bu bölümdə
Bizim vahid sandığımız millət hanı?
Bakı xanı, Şəki xanı,
Gəncə xanı, Quba xanı...
Qırın biri-birinizi,
Dönüm sizin gözünüze.
Vətən nədir, millət nədir?
Gün ağlayın özünüze.

Bölündükə xırdalandıq,
«Məni» sevdik, «bizi» dandıq.
Öz bağımsız dövlətimiz qurulalı
Didişirik—«sən oralı, mən buralı»—
Deyə-deyə.
Bir ölkəyə
Hərəməz bir ad qoyuruq.
Himnimizi
Hərəməz bir ayrı səsle oxuyuruq.
Bir ahəngə uyuşmayır
Zil səsləri, bəm səsləri,
Qəm səsləri, dəm səsləri.
Gözün aydın, ana Vətən,
Qayıtmışığı xanlıqlara biz yenidən.
Başın mənim, qolun özgə,
Qıçın mənim, əlin özgə.
Bir yandan da rus dillilər
Xalqa deyir, adın mənim, dilin özgə.
Sən bir bütöv ola-ola,
Biz bölmüşük bu bütövü qıça, qola.
Qıçın qoldan xəbəri yox,
Sağın soldan xəbəri yox.

Yazıq Vətən xəstə düşdü
Bu bölgələr azarına dözə-dözə.
Vətən nədir, millət nədir?
Qırın biri-birinizi,
Dönüm sizin gözünüze.
Bu dünyanın iki qütbü, iki üzü.
Bir gecəsi, bir gündüzü.
Çəçən qırır düşməninini,
Biz də qıraq özümüzü.

Avqust, 2000

DÜNƏNİNİ-SABAHINI

Bəxtin yeyin, yolun açıq,
Uğurların gəlhagəlsə,
Başqasının niyyətinə
Sənin arzun bir əngəlsə,
Düşün quduz tamahını.

Şöhrət sənin mənliyini
Məqsədinə satanadək.
Bir arzuya, bir niyyətə
Addımını atanadək
Düşün, düşün Allahını.

Qəzəbləndin, səbrini bas.
Öz içində say onadək.
Qisas hissin bülövlənib
Səni səndən alanadək
Düşün sən öz günahını.

Keçirə bil dolaylardan
Əyilmədən öz «mən»ini.
Günahını anlamaqçın
Yadına sal dənənini.
Ləyaqətlə yaşamaqçın
Düşün yalnız sabahını.

25 sentyabr, 2000

MƏSLƏHƏT

Tərəddüd ürəyi parçalayanda,
Seçimdə özünü gücsüz sayanda
Fikir haçalanır, yol haçalanır,
Biri təsdiq edir, o biri danır:

Beləmi yaxşıdır, eləmi yaxşı?
Kəsiri yaxşıdır, ya cəmi yaxşı?
Gecə yola çıxım, yoxsa gündüzümü?
Hansı yolla gedim, kəsəmi, düzmü?
İçimi gəmirən fikirlərimi
Deyimmi, susummu yoxsa lal kimi?

Şübhə könlümüzü dəlib oyunca,
Düşür yadımıza dostlar, yaxınlar.
Hamının kimdənsə ömrü boyunca
Məsləhət almağa ehtiyacı var.

Tapıb ən düz yolu ona göstərmək
Sənin böyüklüyün, fəzilətidir.
Amma gerçək budur: Məsləhət vermək
Məsləhət almaqdan min pay çətindir.

«Seçdiyim o yolu ona deyimmi?
Sonuc düz çıxmasa, onda neyləyim?»
Durur göz önümdə uca dağ kimi
Onun müşkülünə cavabdehliyim.

Suallar çox çətin, cavab dərində,
Oğulsan, seç görüm qaradan ağı.
Mən özüm olsaydım onun yerində,
Tək necə aşardım bu müşkül dağı?

Qəlbində fikirlər verir səs-səsə,
İkisi yanlışsa, birisi haqdır.

Qorxma, de fikrini, qəlbin düz isə,
Dediyin o yol da düz olacaqdır.

Varmı elə qapı ola büsbütün
Döyənün üzünə həmişə bağlı?
Özündən daha çox başqalarıyçün
Daha düz işləyir düzlərin ağılı.

18 avqust, 2000

ÖNDƏ SABAH VAR

Bu günə güvənmə, öndə sabah var,
Yamanca dönükdür zamanın üzü.
Tarixin küncünə süpürüb atar
Ayaq izlərini vaxtın öz sözü.

2000

YAŞINDAN GERİ QALAN

Utanmadın nəvən yaşda
O gözələ göz vuranda?
Qızarmadın, öz nəvənlə
Sən, üzbəüz oturanda?

Nə deyəsən, gözgörəsi
Qocaldıqca alçalana,
Nə deyəsən yetişməyib
Qış fəslində kal qalana?

Dağda maral, bağda quzu,
Düzdə cüyür, suda balıq.
Özün söylə, yaraşarmı
Bu yaşında bu yorğalıq?

Uzun illər yaşasan da,
Amma yenə bala qaldın.
Çoxu ötdü öz yaşını,
Sən yaşından dala qaldın.

Sentyabr, 2000

SUAL İŞARƏSİ

1

Suallar verərdik biz böyüklərə,
Elə ki, dil açdıq süzüb dörd yanı:
–Su nədir? Ot nədir,

ulduz nə,

göy nə?

Bilmək istəyirdik biz bu dünyanı...

–Quş uçuş, biz niyə uça bilmirik?

–Onun qanadı var.

–Mənə qanad ver.

Vurub ayağını yerə körpəcik

Göyə uçmaq üçün qanad istəyir.

Nə imiş bu sözü dedirdən ona?
Uşaq sabahından bəlkə halıydı?
Allah ki, o ağılı vermiş insana,
Axı, gecik, tezi o uçmalıydı...

Uçmaq necə olur, o hələ bilmir,
Amma inadından geri çəkilmir.
Bilmir nədir doğru, ya nədir xata.
Hələ yetişməyib, o kaldır hələ.
Gördüyü nə varsa bu gen dünyada,
Onunçün sualdır, sualdır hələ.
Uşaq böyüdükcə hər il günbəgün
Dönür suallara dünya onunçün.

Uşaq suallarla aşdımı həddən?
Sualdır hər günün, hər anın özü.
Yalnız bizimçünmü?

Əzəl-əbəddən
Sualla başlanıb dünyanın özü.
Sualla başlanıb dünya, bu haqdır,
Amma nöqtə ilə qurtaracaqdır.

–Bir, iki, altı, dörd? Qaydasız sayla,
Qaydasız dünyada pozur qaydanı.
Bəzən də gülməli suallarıyla
Tanımaq istəyir uşaq dünyanı.

Qaçır quş dalınca belədən-belə,
Sanır ki, uçanı o tutacaqdır.
Dünyanın özü də onunçün hələ
Onun özü kimi sadə uşaqdır.

Quş uçur... o bilmir quş niyə uçdu?
Quş uçdu, onun da dünyası uçdu.
Yanıq da verirdi elə bil ona,
Dikəlib havaya quş lap uzaqdan.
O sonra biləcək öz arzusuna
Heç vaxt öz vaxtında yetişmir insan.

Bilmir tale nədir, ya qismət nədir?
Yerdə gül, göydə ay göz qırpır ona.
Nələr keçirmişdi bir Allah bilir
O, ilk arzusunun puç olduğuna.

2

Elə ki, yetişdi ömrün yay çağı,
Bu dünya onunçün bir cənnət bağı.
Ömrün yay çağında o, cürətlidir,
Özünü hər işdə ancaq tək sanır.
Min-min arzulara o, niyyətli, -
Umduğu nə varsa gələcək sanır.

Ömrün yay çağında qorxu-hürküslü
Baş vurur dəryaya, əl atır oda.
Sanır ki, getdiyi yollar düpbədüz,
Tükənir dünyaya sualları da.

Ömrün yay çağında sanır, bildiyi
Həyatı bilməyə yetərincədir.
Bilir yeri, göyü, bilir hər şeyi,
Nə qorxu? Zamanla pəncə-pəncədir.
Həyat onun üçün bir əyləncədir.

Ömrün yay çağında öz qüdrətini
Bilib o, özünü ölümsüz sayır.
Göstərib gücünü, şücaətini,
Bəzən ölüm ilə oyun oynayır.

O, hələ anlamır ayırmaq nədir
Uzağı yaxından, uzununu endən.
Hər işdə nidadır, zəhləsi gedir
Sualın əyri bel işarəsindən.

3

Qüvvəti, qüdrəti gedir günbəgün,
İtirir gücünü...

Elə ki ömrün
Gedir payız fəsli, gəlir qış fəsli,

Bu haqq düşməninə tutub üzümü,
Dedim gülə-gülə axır sözümü:
– Bilmədin, anladım, bilmədin yenə,
Barı düşmən olma bilmədiyinə.

Aprel, 2000

HƏR GÜN–BİR ADDIM

Əvvəli, axırı bilə bilmədik,
Həyata, ölümə böldük dünyanı.
Ölümdən o yana biz yoxluq dedik,
Ölümdən bu yana bəs varlıq hanı?
İndi aldanaqmı quru bir ada?
Yoxdur var olan da bu boş dünyada.

Hər gün bir addımdır...

Bu uzun yolun
Əvvəli məchuldur, bəs sonu nəymiş?
Kim bilir haradır yönü son yolun
Qədər qurduğu oyunu nəymiş?

Tükənmək bilməyir ah-amanım da,
Nə qədər çəkirəm, dərdim gödəlmir.
Nəyi gözləmirəm, bitir yanımda,
Amma gözlədiyim gəlmir ki, gəlmir.
Birdən ayıldım ki, içim sis, duman,
Özümü çəkirəm öz yedəyimdə.
Dünya elə boşdur, əslinə baxsan,
Mənə belli deyil istədiyim də.

25 yanvar, 2000

TƏZƏ BİR RƏNG ALAR

İllər, uzun illər düşdü ömürdən,
Zirvədən aşırıq... Bu sən, bu da mən.
Dizinin altına alıb zamanı
Bizi ayaqladı illər gör necə.
Xəzan küləkləri bağı, bağçanı
Soldurdu, saraldı güllər gör necə.

Hanı hisslərdəki o dəli tufan?
Yağış çisələdi, qasırğa yatdı.
Hava təmizlənilib durulduğundan
Könüldə başqa cür hisslər yaratdı.

Hava sakitliyi, yer, göy ağappaq,
Hissi, duyğunu da rahatlandırır.
Ürəyin səması şimşəkdən uzaq
O açıq, buludsuz göyü andırır.

Ağıl çılğınlığın tutdu yerini.
Dəlilik sovuşdu, hisslər darandı.
Bizim aramızda indi lap yeni
Doğmalığ adlanan duyğu yarandı.

Bu yeni ilişgi, bu yeni duyğu
Ağlımdan ucadır, könlümdən dərin.
Mənim öz dünyamda heykəlidir bu,
Tər-təmiz, qərəzsiz bir ulu eşqin.

Təzə bir rəng alar böyük məhəbbət,
O, illər boyunca uzanacaqsa.
Bugünkü doğmalığ, hörmət, nəzakət
O böyük sevginin davamı yoxsa?
Bir payız rəngi var, bir yaz rəngi var
Ürəyin hər rənglə öz ahəngi var.

Noyabr, 2000

MƏLƏK KİMİ

Uçuş istəyirdin, sındı qanadın.
Bəxtindən yuxarı qalxdı öz adın.
Tər-təmiz yaşadın mələklər kimi,
Mələk qismətini yaşayammadın.

Səadət vəd etdi taleyin sənə,
Onu götürməyib yalnız sevildin.
Sən arxa çevirib öz taleyinə,
Niyə bədbəxtliyi səadət bildin?

Kindən, küdurətdən uzaq yaşamaq
Mələk xislətinə bir həmdəm oldu.
Cənnət quşlarıdır mələklər... ancaq
Səninse qismətin cəhənnəm oldu.

Sentyabr, 2000

ÜZR-TƏŞƏKKÜR

Məndən telefonda üzr istədin.
Mənə dönə-dönə «təşəkkür»-dedin.

Amandır, sən məndən üzr istəmə.
De görək borcludur bu gün kim kimə?

Cövrünü çəkmirəm mən ki, özgənin.
Bu gün mənim borcum tən gəlir haqqa.
Bu tələb, bu rica haqqındır sənin,
Təşəkkür düşərmə halal bir haqqa?

Könüllü əzaba əzab deməzlər,
Onu çəkəndən də üzr istəməzlər.

4 oktyabr, 2000

QORXMUŞAM

O xoş saatlarım, o xoş günlərim,
Nəşədən, sevincdən sərxoş günlərim
Ağrı-acılarla qol-boyun ötdü,
Ağrılar içimdə dərdlər böyütdü.

Heçliyə boşalan o dolu illər
Bir üzü sevincedi, bir üzü kədər.
Fərəh ağırlıqda dərd çəkmişik biz,
Bədbəxtlik dadmışıq xoşbəxtlik qədər.

Sevincin içində dərd yemişik biz,
Sevdikcə sevgiyə dil demişik biz.
Ömrün ələyində günlərimizi
Günaha, savaba ələmişik biz.

Yaxşı da, yaman da keçdi ömürdən,
Hər biri payıdır bəxtin, qismətin.
Ömrün xoş üzünü unutmuşam mən,
Amma bəd üzünü unutmaq çətin!

Qorxmuşam, ölümə qorxduğum kimi
Könlümdə boy atan dərdədən, ələmdən.
İndi iki rəngli o illərimi,
Yadıma salmaqdan çəkinirəm mən.

Sentyabr, 2000

O DA MƏN, BU DA MƏN

Getdin, min sualım oldu bir nida.
Sən getdin, Vətənə gəldi qürbətim.
Sən getdin, getdiyin həməni yolla da
Gəldi qüssələrim, gəldi həsrətim.

Sənin getməyinlə, mən elə bildim
Gələcək dincliyim, can rahatlığım.
Bir idim, çoxaldım, bu mən, bəs o kim?
Bir neçə «mən» ilə doldu sol-sağım.

Biri bu gedişə uğur dilədi,
Biri peşman idi, biri pərişan.
Biri də birinə töhmət elədi,
Susdu o biri də utandığından.

İstədim onları barışdırım mən,
Olmadı, onlara qarışdım mən də.
Savaş istəyən də mən idim, əslən,
Savaşı ahımla körükləyən də.

Qayıt, bir yerə yığ sən o «mən»ləri.
Qayıt ki, yolunu gözləyir onlar.
Getdiyin yol ilə qayıt, dön geri,
Qayıt, mənciyəzi özümə qaytar.

Getdin, min sualım oldu bir nida.
Sən getdin, Vətənə gəldi qürbətim.
Sən getdin, getdiyin həmə yolla da
Gəldi qüssələrim, gəldi həsrətim.

17 iyun, 2000

DİL-VƏTƏN

Demirəm ki, mən dağı
Dağ üstünə qoymuşam.
Deyirəm ki, həmişə
Xalqı önə qoymuşam.

Demirəm ki, bu xalqın
Hər dərdinə yanmışam.
Deyirəm ki, bu yolda
Bol düşməni qazanmışam.

Demirəm ki, Sabirəm,
Cəliləm, ya Hədiyəm.
Deyirəm ki, onların
Dərdini dilləndirən
Cılız səslə bir neyəm.

Demirəm bu ölkədə
Mənim haqqı-sayım var.
Deyirəm ki, dünənki
İstiqlal savaşında
Mənim də öz payım var.

Demirəm alim olub
Öz peşmə vuruldum.
Amma bizim gəncliyə
Öz xalqını sevdiren
Yaxşı müəllim oldum.

Demirəm bu millətin
Mən də öz haqq səsiyəm.
Amma mən öz yurduyumun,
Bir də ana dilimin
Dəli-divanəsiyəm.

Vətən dildir, dil vətən.
 Ayırmaq mümkünmüdür
 Onları bir-birindən?
 Deyirəm ən adicə
 Bir vətənpərvərəm mən.
 Dilimin namusunu
 Qoruyan əsgərəm mən.
 Vətənimin, dilimin
 Gələcəyi ən böyük
 Dərdi-sərimdir mənim.
 Onların düşmənləri
 Düşmənlərimdir mənim.

Sentyabr, 2000

SALAM-RÜŞVƏT

Salam verdi, almadılar
 Füzulinin salamını.
 Nəvələri əzbər dedi
 Sayılmazın kəlamını.

 Axı, Allah salamının
 Bu dünyada qiyməti yox.
 O verdi Allah salamı,
 Bəndə verən rüşvəti yox...

Noyabr, 2000

BURDA DAYAN, BURDA DUR

«Ya Məhəmməd, səndən sorsalar ki,
 «Ruh haqqında nə deyə bilərsən?», cavab ver ki, Allah mənə bu barədə heç nə deməyib. De ki, bu, bəndənin yox, Allahın işidir.»

Peyğəmbərin hədislərindən.

Allahım, sən bu sirri açmadın Peyğəmbərə,
 Hərə yozdu bir yerə.
 Allahım, öz elçinə demədin sən bunu,
 Bəs biz kimdən öyrənək ruhun nə olduğunu?
 Deyirəm, yaqın sən
 Yaratdığın bəndənin
 Bu sirri bilməsinə ehtiyac yox, lüzum yox?
 Əgər bu belədirsə, mənim başqa sözüüm yox.
 Amma bir gerçək də var:
 Dilini bilmədiyim quşları dinləyəndə,
 Gözlərə görünməyən küləklər inləyəndə,
 Yuxumda öz inancım məni məndən soranda,
 Hissim, fəhmim, gümanım mənə başqa dünyadan
 Bir şer yazdıranda,
 Qəlbim gizildəyəndə bir yanıqlı nəğmədən
 Gözə görünməyəni görür, qulaqlarımla
 Eşidilməz olanı eşidirəm, mən nədən?
 Əsl gerçək budur ki, burda dayan, burda dur!
 İnsan insanlığında
 Cisminə yox, ağılına və ruhuna borcludur.

Oktyabr, 2000

TAMAH

Dədələr deyərdi, səbr et, şükr elə,
Yemək mümkün deyil qismətdən artıq.
İndi şeytan ilə verib əl-ələ,
Qismətə deyirlər, bitdi zamanın,
Bu təzə meydandan çəkil sən artıq.

Allahın verdiyi payı, qisməti,
İndi Allah deyil, bəndələr bölür.
Talayıb sökürlər bu məmləkəti,
İndi xeyir bölmür, indi şər bölür.
İnsanlıq necə də unudularmış,
İnsanda nə boyda tamah olarmış.

Tamah ürəklərdən çalıb mürvəti.
Nəfsə haqq paltarı geyindirirlər.
Taleyin əlindən alıb qisməti,
Taleyin özünə tale verirlər.

Qızıb hər is gözlər, bozarıb üzlər,
Buynuz-buynuzadır indi öküzlər.
Cani canı ilə opüşür indi,
Oğrudan oğruya pay düşür indi.
Alır öz payını qapan qapandan,
İt də qoyun umur indi çobandan.

Rəngini, yönünü dəyişdi aləm,
Deyirlər, qoy yeyən yeyənin olsun.
Demirlər, yüzünü mən götürmüşəm,
Nə olar, biri də qoy sənənin olsun.

Girib öz qınına hamı qul tək,
Açılan əllər də haqdan kəsilmiş.
Tamah bıçağıyla içimizdəki
Qeyrət damarımız çoxdan kəsilmiş.

Həqiqət ölüdür, yalan dipdiri,
Əyrilik işləyib qana, iliyə.
Çox işdə qalsaq da hamıdan geri,
Rüşvətdə çıxmış q birinciliyə.

Mən belə görürəm, iş işdən keçib,
Ürək piylənibdir, baş piylənibdir.
Tamahın qılıncı atəşdən keçib,
Zülmün daşı ilə bülöylənibdir.

Tükənmir, əksinə, arzularımız
Çoxalır günbəgün, artır ilbəl.
Zülm etmək günahdır, dünyada yalnız
Tamaha zülm edən günahkar deyil.

Noyabr, 2000

VİCDAN ŞAHİDLİYİ

Hərdən əzab satar, qəm alar məni.
Mənim bu dünyada çox xatam olub.
Səhvlər, qüsurlar, xatalar məni
Yenidən yaradan öz atam olub.
Xatalar üstündə boy atmışam mən,
Özümü yenidən yaratmışam mən.

Səhvimə, xatama hamıdan qabaq
Şahid də, hakim də vicdandır ancaq.
Belə bir məqamda vəkil lal olur,
Haqq kəsir, yalansa payımal olur.
Şahidim, vəkilim, hakimim də mən,
Qaçmaq mümkünmüdür bu məhkəmədən?

Vicdan şahidliyi! Könüllü dustaq!
Özündən könüllü intiqam almaq!
Vicdan şahidliyi! Bir hökmdar tək
Özünə çəkdiyin öz sinə dağın.
Vicdan şahidliyi! Özünü görmək,
Özünün özünə təslim olmağın.

Özünü görməyən görməz özgəni,
Sözünü anlamaz, özünü bilməz.
Özünü bilməyən, bilməz kimsəni,
Əyriyə əyilər, düzə əyilməz.
Şahidin, vəkilin, hakimnin də sən.
Qaçmaq mümkünmüdür bu məhkəmədən?

18 iyul, 2000

HƏSRƏTİMİZLƏ YAŞID OĞLAN

Çadırdə böyüyən on yaşlı körpə,
Həmişə gözləri o yaşlı körpə
Muğan düzlərinə çiləyir bu gün
Yetim «Qarabağın şikəstəsini».
Muğan naləsinə beləyir bu gün
Doğma Şuşasının fəryad səsini.

Gərdişin yönünü dəyişməsində
Silkinib dağlarını arana köçdü?
Sənin könül yaxan cəh-cəh səsində
Muğamlı Qarabağ Muğana köçdü.

Hələ görməmişən doğma yurdunu,
Sənin taleyindən çaldılar onu.
İsa bulağının zümzüməsini,

Daşaltı çayının şaqraq səsini
Əşidib, suyunu hələ içmədən
De, necə qaynatdın boğazında sən?

Çadırdə çəkdiyin zülmün, zillətin,
O doğma yerlərə sonsuz həsrətin
Qarabağ ruhundan ruh vermiş sənə,
Baba ocağını göstərmiş sənə.

Abi-havasıdır Cıdır düzünün
Qəlbindən süzülən o iniltilər.
Şuşanı yaşadan cəh-cəhin bu gün
Alışan Muğana sərnlilik çilər.

Torpaq əsir oldu o vaxtdan bəri,
Anlaya bilmirik, lalıq, kırıq biz.
Qaytara bilməyib doğma yerləri,
Sənin qabağında günahkırıq biz.

Səbrimiz ümidə güvənmir daha;
Sənin yaşın qədər göz yaşımız var.
Bir az nazilsə də, şükür Allaha,
Hələlik itməyib, yaddaşımız var.

Bizə hər tərəfdən tələ qurulmuş,
Oyun oynayırıq biz hələ sözlə.
İndi sənin yaşın lap yaşid olmuş
Halal yurdumuza həsrətimizlə.

Daşaltı çayının şaqraq səsini,
İsa bulağının zümzüməsini
Əşidib, suyunu hələ içmədən,
De, necə qaynatdın boğazında sən?

Torpaq nisgililə sinədəğlısan,
Sən ki, o yerlərə belə bağlısan,

O buz bulaqları, uca dağları
Sən, ey ürəyində yaşadan oğlan,
Bizim verdiyimiz o torpaqları
Deyəsən, düşməndən sən alacaqsan.

2 oktyabr, 2000

QURAN BELƏ QURUB

Yenə bahar gedir, yenə qış gəlir,
Payızdan qış doğur, qışdan yay doğur.
Torpaq gah oyanır, gah da dincəlir,
Yenə günəş batır, yenə ay doğur.
Beləcə dolanır bu çərxi-dövrən,
Dünya o dünyadır, insan o insan.

Gah gündüz, gah gecə müdam dövr edir
Gah göyün istisi, gah da yağmuru.
Göy həmə o göydür, yer həmə o yer,
Sular gah lil axır, gah da dumdurur.
Öz köhnə yoluyla dövr edir zaman,
Dünya o dünyadır, insan o insan.

Dağları, daşları sellər titrədir,
Dəli zəlzələlər, dərin uçqunlar.
Yenə qasırğalar baş alıb gedir,
Tufan o tufandır, rüzgar o rüzgar.
Quran belə qurub başdan, binadan,
Dünya o dünyadır, insan o insan.

Savaşlar, qırğınlar, müharibələr...
Qisas duyğuları dönür silaha.

Yanır od içində dilsiz körpələr,
Əlimiz açılır yenə Allaha.
Dönür xarabaya kəndlər, şəhərlər,
Yenə günəş doğur, gülür səhərlər.
Utanan varmıdır bu qırhaqırdan?
Dünya o dünyadır, insan o insan.

Böyük inqilablar, dövrən dövrən
Bəyənmir, könüllər qana təşnədir.
Dəyişmək qəsdilə insan dünyanı,
Aşırır köhnəni... dəyişən nədir?
Yenə həmə zülm, həmə ölüm, qan.
Dünya o dünyadır, insan o insan.

Zalımdan, zülmdən, fitnə-fəsaddan,
Ədalət istəyir, tıncıxıb insan.
Min bir möcüzü var qadir Allahın
Bildikmi biz nəyin bəs olduğunu?
Xeyr, biz bilmirik gələn sabahın
Bu gündən daha da pis olduğunu.
Haqsızlıq təbindən çıxarır səni,
Vaxtı yetişməmiş bir kal meyvəni
Ayırmaq doğrumu öz budağından?
Dünya o dünyadır, insan o insan.

Yerin öz fəsadı sığışmır yerə,
Yəqin Allah baxıb bu iştəklərə
Gülüb öz içində, deyir insana:
—Özün öz felindən düşmüşən qana.
Cisminə qanadlı ruh göndərmişəm,
Ağılla bərabər axı mən sənə
Mərhəmət vermişəm, vicdan vermişəm.
Ağlının felinə meydan verən sən
Bəs niyə rəhmindən üz döndərmisən?

Silahın zülm isə, bil ki, zülm ilə
Qaytara bilməzsən haqqı bir gilə.

Faydası yox imiş bu savaşların—
Gah enən, gah qalxan ixtişaşların.
Bir ibrət götürən yox imiş yəqin
Təkrar dərslərindən qoca tarixin.
Zaman dönməyəcək öz axarından,
Dünya o dünyadır, insan o insan.
Öldürən yenə var, ölən yenə var,
Bu göyün altında dəyişən nə var?
Quran belə qurub başdan, binadan,
Dünya o dünyadır, insan o insan.

20 dekabr, 2000

NƏDƏN?

Nə deyir qışqıran zəngin səsləri?
Səslərin rəngi var, rəngin səsləri.
Nədən gah göy olur, gah da qırmızı,
Mənim içimdəki cəngin səsləri?

İyun, 2000

QAYTAR MƏNİ

Kim idim, nə idim mən yüz il əvvəl?
Bilmirəm.
Bilməmək bilməkdən gözəl!
Onu bilirəm ki, o zaman mənim
Nə dostum var idi, nə də düşmənim,
Nə qorxum var idi, nə ağrım, acım,
Yox idi bir şeyə bir ehtiyacım.
Xoşbəxtlik—yoxluqda anladım ki, mən,
Azad olmaq imiş özün özündən.
Özümdən qurtarıb dedim bir kərə,
Allah, qaytar məni gəldiyim yerə.

18 yanvar, 2001

BİGANƏLİK – KORLUĞUMUZ

Daş atılır.
Sən tutursan öz başını,
Mən tuturam öz başımı,
Unuduram qardaşımı.
Biganəyik həm sən mənə, həm mən sənə.
İkimiz də bu nöqtədə
Biganəyik bu millətə, bu Vətənə.
Xidmətinin qayəsini qana-qana,
Zülm edəndə
Aydan arı, sudan duru bir insana,
Biz dinmirik.
Hələ biri-birimizə
Şər atmaqdan çəkinmirik.

Haqq tapdanır, biz susuruq,
 Haramzada haqqı danır, biz susuruq.
 Mən susuram,
 sən susursan,
 o da susur.
 Əyri gülür, düz qan qusur.
 Dünən məni incitdilər
 Haqsız yerə,
 Sən görmədin görə-görə.
 Bu gün sənə zülm etdilər,
 Mən görmədim görə-görə.
 Sonu nədir bu korluğun—
 Bu mənəvi nankorluğun?
 Vətən oğlu mənliyini unudursa,
 Mən koramsa, sən korsansa, o da korsa,
 Demək, bizim bu məmləkət
 Qaranlıqdır başdan-başa.
 Başımız da hədəf olur yağan daşa.
 Bu ölkədə bir görən yox,
 Kor əkirik, kor doğuruq.
 Daşa dəyir atdığımız hər oxumuz.
 Biganəlik—korluğumuz.
 Qardaş, sevgi torpağından gül göyərər,
 Biganəlik torpağından kol göyərər.
 Biganəlik—ən dəhşətli
 Mərəzidir bu millətin.
 Bu da başqa bir üzüdür cəhələtin.

Avqust, 2001

MİLLƏTƏ XİDMƏT

Bir milləti yüz topluma, yüz tayfaya böldük.
 Böldükcə kiçildik və kiçildikcə üzüldük.
 Birdirsə əgər millətimiz, birsə bu torpaq,
 Bir olmalıdır ölkədə amalımız ancaq.

Daim dolanır bir oxun ətrafına pərgar
 Yurddan savayı heç kəsə yox məndə itaət.
 Bir məqsədimiz, bir yolumuz, bir sözümüz var,
 Bir firqəyə, bir şəxsə deyil, millətə xidmət!

14 yanvar, 2001

RUHUMUZU KOL BASIB

«Təzadlar» qəzetinin yazarı
 Xanım Məhyəddin qızına ithaf

Ürəyindən keçirib muğamı dinləyən yox,
 Bu naləyə səs verib içdən inildəyən yox.
 Keçmişimizdən gələn o yolları sel basıb,
 O miras ruhumuzu alağ basıb, kol basıb.
 İndi bizim nəğmədən nəğmə didərgin düşüb,
 Səslərin axarından nizam, ahəng gen düşüb.
 Füsunkar nəğməmizdən düşüncəni qovublar,
 Bir sözlə, səndən səni, məndən məni qovublar.
 Nə Bethoven, nə Şopen, nə Üzeyir, nə Qara?
 İndi qar yox, daş yağıb onlar açan yollara.
 Fikrət getsin işinə, Səid getsin işinə,
 Onlar artıq uyusmur zamanın gərdisinə.
 Rəqs ilə mahnının uçuldu sərhədləri,
 Kaman keçdi arxaya, dümbək keçdi irəli.

İndi bizim nəğməmiz hoppanıb-düşmək olmuş,
Qalxdığımız zirvədən yerə sürüşmək olmuş.
Hoppan, gözüne dönüm, tullan, gözüne dönüm,
Elə hoppan ki, qoyma bir an duyum, düşünüm.
Hoppanıb-düşmək sənün öz eşqin, həvəsidir,
Baş yerinə ayağın işləyərsə, bəsindir.

Tullan, səndən feyz alıb
qoy sevincin millətin,
Hamıya qismət olmur sənün
bu «fərasətin».

Bəlkə mən qocalmışam, dünya ki, qocalmayıb,
İnsandan insanlığı Allah geri almayıb.
Bəzəndiyi bəs deyil zəncinin bəzəyilə?
Məgər bizəmi qalıb özgənin təzəyilə,
Doğma təndirimizdə bu gün ocaq qalamaq?
Səndən min il gerini tullanıb yamsılamaq?
Məgər öz fitrətimiz, məgər öz ağılımız yox?
Nə atdanıb-düşürük, nədir bu meymunçuluq?
Özünü insan sayan, özünə hörmət qoyan,
Rəva bilməz özünə bu eybəcər oyunu.
Lüt-üryan oynamaqla paltarını yox, bala,
Soyunmusan soyunu.
Susuruq, özümüzə, demək, etinasızlıq!
Susuruqsa xəstəyik, biz mənəvi nasazıq.
Mən sənə etinasız, sən mənə etinasız,
İkimiz də oluruq düşməne etinasız.
Sən bu hoppanmağınla quş deyil, bir böcəksən.
Tullan görək sən hansı girdaba düşəcəksən.
Tullan, gözüne dönüm, nə utanmaq, nə ayıb?
Torpaq əldən getməyib, Vətən parçalanmayıb.
Nədən ötrü bəs sənün üreyin parçalansın?
Dəmdən özge nə var ki, dəminə qəm calansın?

Dözürüksə bunlara, demək, biz, biz deyilik,
Öz ulu cəddimizə sadıq, əvəz deyilik.
Dünənimizdən gələn o yolları sel basıb,
Çiçəkli ruhumuzu alağ basıb, kol basıb.
Zamanın çirkabıyla lilləşən ruhumuzun,
Səhralara çevrilib çölləşən ruhumuzun
Yaşıllaşan gününü Allah göstərsin bizə,
Su çiləsin bürküdən saralan eşqimizə.

16 may, 2001

BİZ NƏLƏRİ İTİRDİK

Sabiq tələbəm, yazıçı Aqil Abbasa

Qarabağı itirdik.
Biz o cənnət torpağı cəhənnəmə bənzəyən
çadırlara gətirdik.
Qara hara, ağ hara?
«Qarabağlı» deməyə, gəlin «çadırlı» deyək
orda yaşayanlara.

Qarabağın yolunda sinəmizi gərmədik,
Biz yalnız yaylaqları, dağları itirmədik;
O yurddan qəlbimizə əsən ruhu itirdik,
Ruhumuzu itirib cismimizi gətirdik.
Çadırlarda göz açan,
Küçələrdə üz açan,
Məşəqqətə dayanan,
Hər gün qınında yanan
Körpələrin ezmini, boyunu itirmişik,
Qarabağdan süzülən o mənəvi arxların

Suyunu itirmişik.

Axı, bizi biz edən nəğmə bulaqlarının

Şırlıtısı kəsildi.

Burda boy atanlara indi necə deyək biz,

Bu da həməni nəşildi?

Qarabağda köklənən tarın pərdəsindəki

O xalları itirdik.

Bizi qanadlandıran,

Sabaha atlandıran

Xəyalları itirdik.

Yox, yox, itirməmişik biz yalnız o yerləri.

İtirmişik, gələcək

Nəğməkar Bülbülləri, loğman Üzeyirləri.

Qarabağlı dahilər ölməmişdi öləndə,

Öldülər Qarabağın öldüyünü biləndə.

Budur məni yandıran,

Gecə-gündüz özümü özümdən utandıran.

Torpaq-çölmü, çəməni, torpaq-qayamı, daşımı?

Torpaq-kolmu, çayırımı, ağacımı, kandalasımı?

Torpaq-cəddim, tarixim, torpaq-yurdum, məkanım,

Torpaq-mənim namusum, torpaq-mənim ünvanım.

Torpaq-torpağa dönmüş əcdadımın məzarı,

O torpaqda qeyb olan şöhrətimin, şanımin,

öz adımın məzarı.

Necə dözdük bu dərdə, ay ellər, biz daşmıyıq?

Düşməne verdiyimiz o halal torpaqlara

halal vətəndaşmıyıq?

Biz Vətəni itirib Vətən torpaqlarında

Cansız, ruhsuz daş olduq.

Vətəni itirirən, necə vətəndaş olduq?

Yalanlara aldanıb doğrumsuzu itirdik,

Düzümüzü itirdik.

Kişi məniyimizi salıb ayaq altına,

Özümüzü itirdik.

7 may, 2001

DİLƏKLƏRİN RİCASI

Məktublar yığın-yığın, məktublar qalaq-qalaq.

Kimi məndən iş umur, kimi mənzil, kimi haqq.

Bu millətin haqqını yeyən haqsız «haqlılar»,

Haqqından çox götürən bu əli çəmaqlılar

Yarışır bir-birilə, son həddədir bu yarış.

Əzab dolu, dərd dolu bu məktublar yalvarış!

Diləklərin ricası, ürəklərin naləsi,

Məndən kömək istəyən aman səsi, ah səsi,

Əlləri qapılardan üzülən biçarələr

Məndən ümid gözləyib dərdinə dərman dilər.

Təmənnalar, ricalar məni içdən sarsıdır,

Od-alova bürünmüş yalvarışlar, nalələr

Üz-gözümü qarşıdır.

Bilirəm, onlar üçün mən son ümid yeriyəm,

Onların nəzərində həqiqət əsgəriyəm.

Amma onlar nə bilsin, nə bilsin çoxdan bəri,

Mənim haqqım, gerçəyim zülmün dar qapısından

Keçə bilmir içəri.

Onlar bilmir, mənim də əlim çatmır hər yerə,

Mən də yol tapammıram ürəkləri daşlaşan

Ruhsuz bimürvətlərə.

Əlimdə haqq qılıncı kəsə bilmir yalanı-

Yeddi başlı ilan.

Ölkədə haqq qılıncı çoxdan düşüb kəsərdən,

Qorusun Allah bizi bundan da beşbetərdən.

Ey məni qadir sayıb məndən imdad istəyən,

Ən adicə haqqını qulluq sahiblərindən

Bir mükafat istəyən,

Güvəndiyin mənəmsə, o, məndən qorxan deyil.

Sən onun qabağında boynubükük bir zəlil.

Mən də sənənin önündə elə sənənin kimiyəm

Nə qüdrət sahibiyəm, nə sərvət sahibiyəm.

Mənim dərdi-sərimi,
Mənim çəkdiklərimi
Çəkə bilsəydin əgər, dərdinə dərd deməzdin,
Əl açıb öz haqqını sən məndən istəməzdin.

28 mart, 2001

QARĞA

İnsan quşa baxıb uçaq düzəltdi,
Elə düşündü ki, irəli getdi.
Quşlar toxunduqca probellərə,
Bölünüb səpilir göydə yüz yerə.
Cansızı yaratmaq ehtirasından,
Canlını ilbəil məhv edir insan.

İndi qorxuruq ki, bir zaman gələ,
Dünyada quşların nəslə kəsilə.
Dünya nalə çəkə insan əlindən.
İnsan peşman olub öz əməlindən,
Tapa gözəlliyi yenə əzəldə.
Baxıb təyyarəyə qarğa düzəldə.
Allah lənətləyib, qarğaya bizi,
Qarğaya tapşıra taleyimizi.

May, 2001

BİZƏ ATALIQ EDƏN ARZU

Alman dostum H.P.Əhməd Şmideyə
«Arzu fikrə atalıq etməməlidir»
Alman atalar sözü

–Tarixdən qocadır bizim əslimiz,
Dünyanın ən qədim millətiyik biz.
Sənin bu arzuna atalıq edən
Fikrinə, qəsdinə qurban kəsə mən.
Amma atalıqın yaxşı, pisi var,
Əyrisi, doğrusu, şübhəlisi var.
Düzü, uydurmadan gələsi xeyri
Ziyanlı gerçəyə dəyişməyə mən.
Düzü düz görərsən, əyrini əyri,
Çıxsaq fikrimizə atalıq edən
O şirin arzunun himayəsindən.

Avqust, 2001

GƏRƏKSİZ

Od almazdı bir zaman bu dərdimdən o dərdim.
«Mən çıxmağa təpə yox, uca dağ istəyərdim».*
Bircə diki çıxmağa indi fərasətim yox,
Ayaq üstə durmağa bir ləhzə təqətim yox.
Qüvvətimi itirib öz-özümü danmışam,
Ömrü-günü xərcəyib ad-ünvan qazanmışam.
İndi bu ad-sanımdan gileyliyəm yoxsa mən?
Məgər bu deyildimi gecələri əridən,
Gündüzləri üyüdən zəhmətimin məramı?
Məgər qazanmadımmı bu adın hesabına

* 60-cı illərdə yazdığım «Dağda şələlə kimi» şeirimdən misra.

Bugünkü ehtiramı?
Mən içəri girəndə ayağa dursalar da,
Məclislərin başında məni oturtsalar da,
Hər şey mənim gözümdə indi başqa rəng alıb,
Tanıdığım bu dünya mənim kimi qocalıb.
İndiyə öz içimdə batıb unudulmuşam,
Artıq özüm üçün də mən gərəksiz olmuşam.

Mart, 2001

KİLİD

Hər yan kilid.
Zaman kilid,
Dövrən kilid.
Evlər kilid, bağlar kilid.
Ürəkdəki sirləri də bağlar kilid,
saxlar kilid.
Ağılda, könüldə
kilid,
Dildə kilid.
Qanun kilid, qayda kilid,
Yer də kilid, göy də kilid.
Adamların kilidlərdən qaçarı yox.
Kilidlərin bu dünyada açarı yox.
O dünyada varmı görən?
Rahət olaq barı gorda.
Bir səs gəldi qulağıma:
–Kilid burda, açar orda.

İyul, 2001

NİYƏ?

Qorxaqdan cəsəreti,
Kobuddan nəzakəti,
Xaindən dəyanəti
Öyrənmişəm həmişə.
Amma lap çoxdan bəri
Məəttələm bir işə:

Niyə minnətdar kimi
Bildirmədim hissimi
Mən ömrümdə bir kərə
Məni öyrədənələrə?

Mart, 2001

GETDİYİMİZ YOL

İtirmişik kökdən gələn
Əslimizi, mayamızı.
Saqqız kimi çeynəyirik
Abrımızı, həyamızı.

Niyə unutduq dünəndən
Yaxşını götürməyi biz–
Geriye baxdığın qədər
İrəlini görməyi biz?

Ölü dədə-babamızdan
Biz dirilər küsən olduq.
Nəfsimizin bıçağıyla
Əslimizi kəsən olduq.

Dur qardaşım, dayan bacım,
Bir düşünək qəsdimizi.
Bilək hara aparacaq
Getdiyimiz bu yol bizi.

Avqust, 2001

BİR MƏKANDA İKİ ZAMAN

Necə oldu birdən-birə
Yada düşdü o xoşbəxt gün?
Burnumun ucu göynədi
Yaşadığım o gün üçün?

Bir məkanda iki zaman
Necə sığdı birçə ana?
Xatirələr bir körpüdür
Bu zamandan o zamana.

Qonaq getdim mən keçmişə,
Bu gerçəyin nə yalanı?
Xəyal necə yaşadı bəs
Bu zamanda o zamanı?

Vaxtın yönü irəlidir,
O dönmürsə öz yolundan.
Bəs yaş necə? Kiçildimi
Mən keçmişə dönən zaman?

Bizdən gizli min sirri var
Bir xəyalın, bir gümanın.
Demə zaman çölündəymiş
Yaşadığım o zamanın.

İyul, 2001

ŞEYTANA PAPIŞ TİKƏN

Yaxşı tanıyıram o namussuzu–
Bir qara quruşa dəyməz gövdəsi.

İblisə, Şeytana papiş tikənə
Demək mümkünmüdür Allah bəndəsi?

Bilməz Vətən nədir, millət nə, dil nə,
Başından yuxarı durar mədəsi.

Dilini yad dilə dəyişdiyindən,
Nə bir amalı var, nə əqidəsi.

Bir dəfə getməyib doğma kəndinə,
Gələr Nyu-Yorkdan, Londondan səsi.

Qayınatasıyla yaşar villada,
Qocalar evində ağlar dədəsi.

Avqust, 2001

TƏCAVÜZ

Dilçi alim Tofiq Hacıya

Bülbül cəh-cəhinə bənzər dilimiz
Sökülüb dağılır... Yuxudayıq biz.
Min hava çalırq bir qoşa simdə,
Pozulur ahəngi səsin, bölgünün.
Həm sözün mənası dəyişir, həm də
Özgə sözlər gəlir bu dilə hər gün.

Mənim öz balamı verin özümə,
Özgə balasını istəmirik biz.

Başıma qapazı endirib, demə
Mənim ətəyimə qoz tökürsünüz.

Talana-«fərasət», çapqına-«fürsət»,
Pay-püşə-«nəzakət», rüşvətə-«hörmət»,
Nəfsini güdənə-«fərsiz», «kor» dedik
Oğru başçısına-«zakon vor» dedik.
Məkkə alverinə-«həcc ziyarəti»,
Alver səfərinə-«haqq dəyanəti».
Beş quruş qıymayıb yoxsul qardaşa,
Amma zirvədəki nazir kütbaş
Villa bəxş edənə nə ad verək biz?
İnşaallah, bir gün kənardan gələr
Doğma ruhumuza yad olan o söz.
Qapı dalındadır insaf, mərhəmət,
Korlanır dilimiz özümüz təki.
«Biznes», «super market»,
«ramstor», «reket»-

İlahi, bu təzə kəlmələrdəki
Dilə uyuşmayan, dilə yatmayan,
Ahəngi sındıran səslərdən aman!
«Keçid dövrü» dedik dərdə, zillətə,
«Şapka» adı verdik quduz rüşvətə.
Torpağa deyirik «itirdiyimiz»,
Biri-birimizi aldadanda biz,
«Aldatdı» demirik, «atdı» deyirik,
Guya dilimizi təzələyirik.

Zövq də, əməl də dəyişir bu gün,
Təzə zəkamızın tələblərilə.
Yeni zamanəylə səsleşmək üçün
Çirkli sözlər dolur bu gözəl dilə.

Sözlərin çirkini görüb qanmadan
Nə qədər istəsən təzə söz dedik:
Qanbir qardaşlara heç utanmadan
Gah «gəlmə», gah «qaçqın», gah «yeraz» dedik.

Qədimdən var idi at oğurluğu,
Bağça oğurluğu, yurd oğurluğu.
İndi təzə çıxıb, zamana uyğun,
Gözlə gördüyünü danmaq korluğu.

Seçki qutusunda azaldıb çoxu,
Düzlüyə tüpürən səs oğurluğu.
Namus çiyinimizə artıq yük olmuş,
Həqiqət bizimçün təbərrük olmuş.

Birinin, üçünün, beşinin əli
Bu boyda millətin çıxmır cibindən.
Hamının hamıdan gözü kölgəli,
Oğrular dərs alır «şər məktəbindən».
Qoruğa möhtacdır qorumsuz dilim,
Onun hər kəlməsi bir zərrin kaşı...
Möhtəşəm saraydır mənim öz dilim,
Görürəm, sökülür hər gün bir daşı.
Nasıl əlində söz oğurlanır,
Kəlmələr zorlanır, nizam korlanır.

Bütöv bir varlıqdır dil də can kimi,
Mənədir hər yumşaq, hər qalın səsi.
Ana dilimizdən bir söz itdimi,
İtir ruhumuzun bir ləl zərrəsi.

Mənəvi sərvətdir hər kəlmə, hər söz.
Namusla xəyanət durub üz-üzə.
Xalqın yaratdığı dilə təcavüz
Ən pis təcavüzdür qeyrətimizə.

Şəki, iyul, 2001

HƏQİQƏTDƏN YALANA

Düzəldərdim mən özüm
Xizəyimi, atımı,
Qamış ipdən hörərdim
Cilov kimi çatımı.

Ağac atla «çapardım»
Dərələri, dağları.
Görməmişdim dükanda
Satlıq oyuncaqları.

İçməmişdim şüşəyə
Doldurulan suyu mən,
İçərdim baş endirib
Çəşmələrin gözündən.

Hər bir dərddin dərmanı
Torpaq–anamdı mənim.
Otlı-ələfli dağlar
Əczaxanamdı mənim.

Nə gözəldi quşların
Uçuşu dəstə-dəstə.
Heç zaman görməmişdim
Quşları dar qəfəsdə.

Ətirli gül-çiçəklər
Bağçalarda var ikən,
Hardan çıxdı bilmirəm,
Kağız güllər, matam mən.

Torpağın övladıydım,
Həm göy, həm də yer mənim.
Göydə ulduzlar mənim,
Yerdə çiçəklər mənim.

Ulduzlar işığıyla
Salam göndərir yerə.
Bəlkə əcdad ruhudur,
Səpələnib göylərə.

Ağac budaqlarından
Sallanıb yellənərdik,
Zirvələrə dırmaşıb,
Dərələrə enərdik.

Bu oyunlar uşaqlıq
Ehtiyacından idi,
İdman dərsi deyildi,
Gerçəkçə idman idi.

Bu oyunlar könüldə
Həvəs idi, eşq idi,
Uşaqları həyata
Hazırlayan məşq idi.

Hanı çilingağacları?
Hanı dirədöymələr?
Su qabında üz-üzə
Gəlib duran iynələr?

Qulağımdan gedərmə
Tütək səsi, saz səsi–
Qanları qızışdıran
Zurna tərəkəməsi.

Hər şey yalan, uyduruq,
Hər şey saxta oyuncaq.
Ürəkdəki bir fikir
Dildə olur baş-ayaq.

Gör indi biz hardayıq,
Harda qalıb zatımız.

Zaman ilə əl-ələ
Dəyişdi ovqatımız.

İndi önə yox, geri
İməkleyir körpələr.
Ana südü tükənib,
«Malış» yeyir körpələr.

Dəyişdirib dünyanı,
Yaman keçdi sənələr.
Hara getdi bilmirəm,
Bizim nağıl nənələr?

Yun toxuyan, ip hörən
O nənələr yox indi.
Uzun tuman dəb deyil,
Qısa yubka geyindi.

Xəyal qanadlandıran
Şirin nağıl yerinə,
Lətifələr danışır
Nənə nəvələrinə.

Torpaq üstə oynadım,
Oylağım çəmən, çayır.
Bu gün mənim nəvəmsə
Parket üstə oynayır.

Dəyişdi fitrətimiz,
Dəyişdi xislətimiz.
Bizi hara aparır
Təyyarə sürətimiz?

Bu gedir, bu qaçışla
Dirənmişik dalana.
Yollar gedir büsbütün
Həqiqətdən yalana.

Avqust, 2001

BƏS NƏ ZAMAN?

Ayrılıqlar qövr eləyir
Ürəyimin yarasında.
Bu ölkənin Guzeyiylə Güneyinin,
Doğusuyla Batısının arasında
Zaman fərqi yoxsa əgər,
Bu «doğmalar», bu «özgələr»,
Aradakı didişmələr, çəkişmələr
Bəs nə demək?
Bu doğmalar, bu ögeylər
Bəs nə zaman yumruq kimi birləşəcək?

Avqust, 2001

ŞÜKÜR

(gündəliyimdən)

Qandığımı deyən zaman
Başımda turp əkirlər.
Haqq adına mən yazıqı
Ora-bura çəkirlər.
Neyləyim ki, qoymur məni
Yaşamağa fikirlər.
Eyb eləməz, inandığım
Sabahıma şükürlər.

Mart, 1980

ÖMÜR–BİR DAĞ YOXUŞU

Üfüqlərə yaslanan
Dağların yorğunluğu–
Bir nəğmənin əvvəli,
Bir nağılın sonluğu.

Dırmaşınca o dağa
Hər cəfaya dayandığ.
Ömrün son pilləsində
Biz qəflətdən oyandıq.

Ömür–bir dağ yoxuşu
Yoracaq qalxmaq səni.
Özün istəməsən də
Əyəcək o dağ səni.

Qismət olmur hər kəsə
Şərəfli bir qocalıq.
Ucalığın önündə
Əyilmək də ucalıq.

Aprel, 2001

SABAH

Əzab-əziyyətə qatlaşıb bu gün,
Burdan yol salırıq gələcək üçün.
Həqiqət həmişə doğar xəyaldan.
Əməl göründümü–ölər yalanlar.
Bəlkə çəkdiyimiz bu hamar yoldan
Bir yol keçməyəcək yolu salanlar.
Bu yolda qasırğa, boran, qar, çisək.
Nədir umduğumuz Allahımızdan?
Biz əgər sabahı bu gün əkməsək,
Zülmət boylanacaq sabahımızdan.

Noyabr, 2001

DƏRS

Yazıram, pozuram elə bir ucdan,
Amma ürəyimcə olmur hər biri.
Bu gözəl, bu orta, bu pis, bu yaman,
Mənim qəlbimdədir pisin ağrısı,
Xalqın qəlbindədir yaxşının yeri.

Yaxşı da, yaman da mənimdir, amma
Bir qəlbin töhfəsi bir ola bilmir.
Bəs niyə hamısı dönüb duyğuma
Başqa könüllərə yol bula bilmir?
Biri doğulanda ölür an kimi,
Biri də doğulur hər gün dan kimi.

Qəlbimin qanından mayalanmayan
Şərimin dərslərini verəcək zaman.

Şəki, iyul, 2001

BƏSİMDİR MƏNİM

Villalar, saraylar ucalır göyə,
Qapının üstündə «mənimdir» deyə
Ad, soyad yazılır, qoy sənin olsun.
Birin doxsan olsun, yüzün min olsun.

Yarəb, verdiyinə şükr edirəm mən.
Şükranlıq–əqidəm, baxışım, dinim,
Bir həzin nəğmədən, bir qızılgüldən
Aldığım zövq də bəsimdir mənim.

Avqust, 2001

* * *

Niyə zəngin olur əliaçıqlar?
Səxavət bircəni döndərir minə.
Pul böyük nemətdir, bircə şərti var:
Pulu cibinə qoy, qoyma qəlbinə.

May, 2001

* * *

Körpə beşiyində qədsiz, qərəzsiz,
Kindən, küdurətdən uzaq, tər-təmiz,
Ana üçün belə anlaşılmayan,
Yalnız mələklərə gizli qalmayan
Bir dillə qığıldar... De, nədir bu dil?
Bəlkə mələklərin dilidir bu dil?

May, 2001

VƏHŞİ MƏDƏNİYYƏT

–Salam.
–Salam.
–Necəsən?

Əslində bu sualdan yox ürəyin xəbəri.
İndi hər şey ürəksiz, indi hər şey öləri.
Soran var, içdən gələn tələblə sorduran yox.
Başqasının qəlbinə ürəklə baş vuran yox.
Hər şey eyni boyada, görünən ağ, ağ deyil.
İndi kimsə kimsənin dərdinə ortaq deyil.
Boyalar, ağ boyalar qaraları boyalar,
Ürəklərlə dillərin arasında çuxur var.
Adlayanı görmədim çuxurlardan o yana,
Özgələşib, yadlaşib indi insan insana.
Sən də yalan deyirsən, mən də yalan deyirəm.
Yalanla doldururuq o çuxuru, çalanı.

Sən də pərdələyirsən, mən də pərdələyirəm
Sözün ağ boyasıyla dediyimiz yalanı.
Gözümüzü yaşardır yalanların tüstüsü,
Yalanın zülmətindən görə bilmir göz-gözü.
Yaxşılığı tapdayıb hər şey gedir pisliyə,
Gözəldən çirkinliyə, bütövdən naqisliyə,
İşıqdan qaranlığa,
Abaddan viranlığa.
Yaşamırıq ürəklə, dolanırıq biz belə,
Üstəlik əl çalırıq, bu əllərin səsilə
Batırıq gerçəyin, haqqın, düzün səsinə–
Qanımızda qışqıran könlümüzün səsinə.
Sabir qəhqəhələrlə ağladı cəhalətə,
Mənsə göz yaşlarımla qəhqəhələr çəkirəm
Vəhşi mədəniyyətə.

Şəki, iyul, 2001

GÖZÜMLƏ GÖRMƏDİKLƏRİM

Bu gündən bezəndə dünəni andım,
Qəlbimiz möhtacdır təsəllilərə.
Dünyadan o qədər bıqdım, usandım,
Həsrətlə baxıram ötən illərə.

İnam çeşməyiylə baxırkən birim
On olur, çoxalır xeyrim şərimdən.
Allahım, gözümlə görmədiklərim
Gerçəkdir gözümlə gördüklərimdən.

Mart, 2001

TABUTLAR GƏLİR

Əsgərliyə gedəndən 10 gün sonra tabutu
evə göndərilən Tural Bilal oğlunun faciəsinə
həsr olunur.

Bir dəri, bir sümük mənim əsgərim,
Özü özünə yük mənim əsgərim
On gündür ayrılıb doğma elindən.
Onun taqətini alıb əlindən
Ehtiyac, ehtiyac, qara ehtiyac.
Evde ac, çöldə ac, əsgərlikdə ac.
Yeməklər bekara... o doya bilmir,
Əsgər çantasını daşıya bilmir.
O, elə taqətsiz, elə zəif ki,
Adıca yerimək zülmüdür ona.
O tablaşa bilmir, o dözə bilmir
Hərbi təlimlərin ağırlığına.

Əsgəri and içdi bayraq önündə.
«Bu el, bu məmləkət mənimdir»,—dedi.
Amma neyləyəsən, o, bircə gün də
Yurdun keşiyində dura bilmədi.
Xəyallar, diləklər, arzular rəya,
Həqiqət əyilir, əyri düzəlir.
Rüşvətin gücünə bu gün orduya
Arxasız, adamsız, xəstələr gəlir.

Gecələr dərini o deyir aya,
Gündüzlər zabitə... Məhəl qoyan yox.
Nəhayət, o düşür xəstəxanaya,
Heç demə, əsgəri adam sayan yox.
Milləti qoruyan əsgərimizin
Haqqını bəs niyə bir qoruyan yox?
Axı bizimkidir bu el, bu Vətən,
Əlhəzər, əlhəzər biganəlikdən.
Budurmu ölkənin səfərbərliyi?
Vətəndaş dözməyir «Vətən zülmünə».

Onun əsgərliyi, onun ərliyi
Dəmir çarpayıda bitdi on günə.
Atəşkəs dövründə yenə ah-aman!
Əsgər evlərindən fəryad yüksəlir.
Düşməne tək bircə güllə atmayan
Ordudan ölkəyə tabutlar gəlir.

19 iyul, 2001

BİR CANIN İÇİNDƏ...

Gör məni Allahım necə yaratmış—
Sağım sakit hava, solum boran, qar.
Zülmətdə oyağam, işıqda yatmış,
Bir canın içində neçə halım var.

Bəllidir, görünməz içim hər gözə,
Çölüm xəbərsizdir çəkdiklərimdən.
Ruhumda, duyğumda hər gün bir təzə
Qitəni kəşf edən bir səyyaham mən.

Tapdığım qitədə yer zolaq-zolaq,
Çayırlar, çəmənlər, dərələr, dağlar.
Torpağın üstünü görürəm, ancaq
Torpağın altından nə xəbərim var?
Gör məni Allahım necə yaratmış—
Zülmətdə oyağam, işıqda yatmış.

Mart, 2001

SÜKUT, XƏYAL, MƏHƏBBƏT

Mən sükuta köçmüşəm, sükut—mənim oylağım.
Mən xəyala köçmüşəm,
Xəyal—arzularımı həqiqətə aparan
Əlimdəki bayrağım.

Xəyal–göydə qanadım,
 Yerdə çapan Qıratım,
 Dənizdəsə yelkənim.
 Sükut–məbədim mənim!
 Bezmişəm bu dünyanın haylı–küylü səsindən,
 Sanıram, qurtarmışam yerin cazibəsindən.
 Dünya ilə dünəndən öz əhdimi qırmışam,
 Mən özümü sükutla xəyala tapşırırmışam.
 Yerdə hər şey ölçülür, hər şeyin bir həddi var,
 Yerdə dəryaların da öz cəzri var, məddi var.
 Yerın qanunlarına baş əyməyən xəyalım
 Mənim sonsuz eşqimi hədsizliyə daşıyır,
 Sükutumla qol–qola orda rahat yaşayır.
 Bu həyatın şərti yox.
 Varla yoxun dünyada mənim üçün fərqi yox.

Qovuşduğum sükutu amma eşidirəm mən.
 Eşitdiyim bu sükut daha güclü səslənir
 Dünyanın səs–küyündən.
 Bəlkə mənim içimdə toqquşan duyğuların
 Zil səsidir bu sükut.
 Arzumun qarşımdakı əngəllərə vurduğu
 Zərbəsidir bu sükut.
 Xəyal, sükut, məhəbbət–şərəf yolum, şən yolum,
 Allahın dərgahına məni aparan yolum.
 Sükutu dərk etməyən əbədi qəflətdədir,
 Bir çərçivə içində hansısa bir həddədir.
 Sükutun fəryadını eşidənlər, duyanlar
 Sonsuz ibadətdədir.

Apriel, 2001

ÖLÜM–ƏBƏDİYYƏT

Müdam eşidirik, öldü filankəs.
 O öldü, ölənə varmı bir əvəz?
 Məzarlar qazılır cərgəbəcərgə.
 Bu qədər ölən var, ölənlə birgə
 Bəs niyə ölümün özü heç ölmür?
 Bu sual verilir, səbəb çözülmür.
 Amma bıçaq kimi batır qəlbimə
 Əbədiyyət imiş ölüm, sən demə.

8 fevral, 2001

ƏN AĞIR DAŞ

Gözümdə gölləndi, gülləndi yaşlar,
 Dağıldı başımdan dostlar, tanışlar.
 Bədbəxtlik–ürəyə çarpaz dağ çəkən
 Təkliyin zamanda əkiz qardaşı.
 Təklilik–kənül sıxan, təklilik–bel bükən,
 Dünyanın ən böyük, ən ağır daşı.

Fevral, 2001

AXTARIRAM

Mənim zəhləm gedir günəşli gündən,
 Duman axtarıram, çən axtarıram.
 Həmahəng olmaqçın öz içimlə mən,
 Yerdə də, göydə də «mən» axtarıram.

İyul, 2001

BİZİM SABAHIMIZ–KÖRPƏLƏR

Yollarda dilənən körpə balalar
Bizim bu millətin, bu Vətənidir.
Ölkənin sərvəti, bu dövlət, bu var
Dilənən körpənin, həm də sənindir.
O sənə əl açır, ona baxsana.
Sən isə üzünü tutursan yana.
O sənə ərək edib səndən pay umar,
Ürək əvəzinə daşmı sinəndə?
Yığıdığın sərvətdə axı, haqqı var
Səndən pay istəyən o körpənin də.

Bizdə vəzifə də alverə dönmüş,
Belə bir ticarət harda görünmüş?
Xeyrinə işləyir hələlik zaman,
Gözündə nəşədən ildırım çaxır.
Millət dərədədir, kürsüyə qalxan
Elə bil millətə zirvədən baxır.
Hərraca qoyulan bu yazıq ölkə
Sizin dədənizin mülküdü bəlkə?

Bu məsum körpələr bezib canından,
Dünyanın yükünü çiyinə almış.
Bir parça çörəkçün yanıb qınında,
Hələ uşaq ikən sınımış, qocalmış.

Görmürəm qarşıda bir ümid, işıq.
Biz də qaraltmışıq üz ağlığını.
Həqiqət budursa, oğurlamışdıq
Biz bu körpələrin uşaqlığını.

Onların mənliyi tapdandı erkən,
Analar ağlasın indi bu dərde.
Onlar dərslərini öyrənməliyə, kən,
Dilənmək öyrənir bu küçələrdə.
Bizim sabahımız bu körpələrin

Sabahı indidən yağmalanıbdır.
Onların gözündə göyün, həm yerin
Bütün əzabları topalanıbdır.

Sən bunu nə görür, nə də duyursan,
Günlük qazancını hesablayırsan.
Sən azdın yolunu, itirdin yönü,
Nəfsinin ağzına verdin könünü.
Dilənçi körpənin gözünə baxsan,
Azdığın yolunu sən tapacaqsan.

10 may, 2001

BİLMƏMƏK

Meşədə azmışam... dərdi-qədimlə
Gəzib arayıram əvvəli sonndan.
Bilirəm, atdığım hər qədəmimlə
Daha çox azıram haqqın yolundan.

Baxınca ömrümün döngələrinə,
İçimdə qərribə qılı-qal doğur.
Cavab axtarıram, sualsa min-min.
Mən cavab eşqində, sonudur ömrün.
Bircə sualıma cavab verənin
Əlini öpməyə hazıram bu gün.

Bilmək istəyirəm axı, mən nəyi?
Bilirik, biz yalnız bircə gerçəyi:
Sonu ölüm olan bu həyat –röya,
İndidən mənimçün yoxdur bu dünya.
Bildiyim bu gerçək gəlmir karıma,
Cavab tapa bilmir suallarına.
Necə xoşbəxt idim bilməməyimdən,

Nəyimə gərəkmiş bilmək, bilmirəm.
Bilib, bir mətləbi dərk elədim mən:
Bilmək dərd calayır dərdimə hər dəm.
Bilənlər dünyada bir şeyi bilmiş:
Bilməmək bilməkdən daha gözəlmiş.

Aprel, 2001

İSTƏYİM BUDUR

Oturub rəqiblə bir gün üzbəüz,
Mən deyim, o desin, meydan qurulsun.
Rəbbim, düşməniyə nə məndən gücsüz,
Nə güclü istəyəm, mənə tən olsun.

Düşünsün ağullar, danışsın dillər,
Olmasın arada nə kin, nə qürur.
Bu haqdır, gücümüz olsa bərabər,
Gerçək zəfər çalar, istəyim budur.

May, 2001

GÖZÜMÜ YUMSAM DA...

Hələ uşaq ikən könlümü verdim
Qanadlı xəyalə, sadəliyimdən.
Gözümü yumanda elə bilirdim
Heç kəs mənə görmür, görmürəmsə mən.
Gör hara çatdırdı bizi bu dövrən.
Qarışıb zülm ilə haqqın hədləri.
Görmək istəmirəm indisə bir an
Gözümle gördüyüm müsibətləri.

İtib hədd-hüdudu dərdi-sərimin,
Könlümdə yas tutur min dərd, min fikir.
Axı, mən neyləyim, gördüklərimin
Göynək ağrısını ürəyim çəkir.

Necə də puç oldu şirin xəyallar,
Dünya qan ağlayır, zaman hönkürür.
Gözümü yummağın nə mənası var,
Gözümü yumsam da ürəyim görür.

Yarəb, ürəyimə necə deyim mən:
Səni sən eliyən xalqa nankor ol.
Axı, nə gələcək sənə əlindən,
Ürəyim, eşitmə, ürəyim, kor ol.

İtirdim sadədil uşaqlığımı.
Durub göz önümdə çılpəq həqiqət.
Gözümü yumsam da görəcək axı,
Məni də, çəkdiyi zülmü də millət.

18 may, 2001

YEGANƏ TƏSƏLLİM

Görmədim kimsəni dərdsiz, cəfasız
Nə ümid yeri var, nə bir təsəlli.
Üzürəm dənizdə qiblənəmasız
Nə qibləm bəllidir, nə yönüm bəlli.
Yol çəkmiş, yol çəkir daim gözlərim,
Nəyi gözləyirəm? Yol bağlanıbdır.
Yeganə təsəllim olsa da şerim,
O da iltiraba qundaqlanıbdır.

26 aprel, 2001

HÜRRİYYƏTİM

Tamahdan ucadır eşqim, fitrətim,
Zənginəm, köksümdə sinə dağım var.
Mənim nə keçmişdən bir şikayətim,
Nə də gələcəkdən umacağım var.

Mənim öz kimliyim bəkarətimdir.
Qaram öz qaramdır, ağım öz ağım.
Mənim ən möhtəşəm hürryyətimdir
Daim məniyimə əsir olmağım.

Aprel, 2001

NƏ İMİŞ GERÇƏK?

Nədir bu ölümlər, nədir olumlar?
Nə gəliş, nə gediş sorulmur bizdən.
Axı, nə gəlişdən xəbərimiz var,
Nə də bu dünyadan gedişimizdən.

Bəlkə də bu həyat bir yuxu, rəya?
Nədir ilk, nədir son, nədir gələcək?
Bəlkə bizdən əvvəl gəlir dünyaya
Bizim taleyimiz... budurmu gerçək?
Getməyə gəlirik... Buna haqq dedik.
O dünya, bu dünya nə imiş görən?
Dünyaya gec gəlib ilki bilmədik,
Tez də gedəcəyik sonu bilmədən...

May, 2001

HARAMDA HALAL

Nədir bu məlahət bu yaşındakı?
Başqa cür gözəlsən vallah, sən indi.
Yaş ilə arzusun savaşındakı
Gizli nöqtədədir cazibən indi.

İlahi, xislət də dəyişilərmiş.
İstəksə o köhnə istəkdir yenə.
Gənclik tərəvətin yerini vermiş
İndi ehtiyatın məlahətinə.

Mən bunu görürəm... Görürəm demə,
Duyuram... Çuxura axan suyam mən.
Neyləyim? Bənzəmir bu dəm o demə,
Bu gün enişin də yorğunuyam mən.

İstək oyandımı, bir qulsan ona.
Onun qabağında yorğunluq nədir?
İstəyin başına, hər şey bir yana,
Ən soyuq ağıl da bir pərvanədir.

Gerimi qayıtdı baharım yenə?
Görürəm başıma səpilən qarı.
Baxınca bu təzə məlahətinə
Gözüm ləzzət çəkir, ürəyim ağrı.

Üz-üzə duranda istəklə gerçək,
Dayanır arada bir dərd, bir fikir.
Özündən, düzündən xəbərdar ürək
Baxıb təpərinə xəcalət çəkir.

Qaynayıb o qədər bir olduq ki, biz,
İtdi bir qazanda fərqlərin izi.
Sevgidən göyərən tək bir meyvəmiz
Haramlıq həddindən aşırıdı bizi.

İllərin düşdükcə ömürdən, demə
İndin sabah üçün xəyal olurmuş.
Biz hardan biləydik, gülüm, sən demə
Məhəbbət haramda halal olurmuş.

Fevral, 2001

XƏCALƏT

Gördüm, sehirləndim, bu necə tilsim?
Bu nə təsadüfdü, bu nə görüşdü?
Bir vaxt Afinada heyrətləndiyim
Qadın heykəlləri yadıma düşdü.

Xaliq, yaratdığın kamil xilqətə,
Mən heç, bəs sən özün dedinmi əhsən?
Aldın qüdrətimi... bu tərəvətə,
Bu hüsnü-kamilə biganəyəm mən.

Dağa dirənəndə axar sel-sular,
Eşilər, burular ləpələrində.
Könlümdə oyanan zərif duyğular
Gizləndi yaşımın utanc yerində.
Kəsdisə, qılıncdan itidir zaman,
Bu hökm kimsənin gəlməz eyninə.
Hissim, həyəcanım qış rüzgarından
Xəcalət kürkünü geydi əyninə.

2001

ALLAH, MƏNİ BELƏ AĞLAT

(Avqustun 24-də «Türk ulduzları»nın
Bakı səmasında uçuşu münasibətilə)

Öz halal «Türk ulduzlarım»
Uçdu mənim öz göyümdə.
Aslan gücü, pələng əzmi
Duydum o gün biləyimdə.
Mənə barmaq göstərənə
Öz yerini bəllətdilər.
Onlar Bakı səmasına
Ürək şəkli rəsm etdilər.

Dedilər ki, sizinlədir
Daim bizim ürəyimiz—
Hər eşqimiz, diləyimiz.

Sən ey mənə güc göstərib,
Hərdən məni hədələyən!
Onlar sənə göstərdi ki,
Tək deyiləm dünyada mən.
O gün baxıb göydə süzən ulduzlara,
Mən özümü arxalı bir dağ sayırdım.
Sevincimdən ağlayırdım.
Biz bir daha dərk elədik
Nədir inam, nədir inad.
Mən ağladım sevincimdən,
Allah, məni ağladanda belə ağlat.

26 avqust, 2001

TANRI TÜRKÜ QORUSUN

(Bizim bu duamıza qarşı çıxanlara)

Türk oğlu tarix boyu
Xeyirdən, şərdən keçib.
Zaman türkü qoruyub,
Türk min illərdən keçib.

Türk deyib ta qədimdən
Tarixə öz sözünü.
Savaş meydanlarında
O yaradıb özünü.

Tarixlə bir yaşdadır
Bizim tarix yaşımız.
Nədən səni qorxudur
«Tanrı türkü qorusun»—
Duamız, alqışımız?

Mən anlaya bilmirəm,
Türk oğlusansa özün,
Türkün qorunmasından
Niyə hürküyə düşdün?

«Tanrı türkü qorusun»
Atılan daşımı sənə?
Bizim bu alqışımız
Yoxsa qarğışımı sənə?

5 sentyabr, 2001

GƏLMƏYİM NEÇİNMIŞ? GETMƏYİM NEÇİN?

Filosof qardaşım Fərman İsmayılıya

Yetmiş beş an imiş bu yetmiş beş il.
Yaşıma çevrilən o illər hanı?
Tanıya bilmədim mən dili-qafil,
Nə özüm özümü, nə də dünyanı.

Axtardım bu sirri ömrüm boyu mən.
Anlamaq mümkünmü? Çətin, çox çətin!
Yaşadığım dünya nə imiş görən?
Gəlməyim neçinmiş? Getməyim neçin?

Dünya ləzzətini, dünya cövrünü
Bəlkə məqsəd imiş daddırmaq bizə?
Yaşanan xoş günü, ya da bəd günü
Biz ki, qismət bildik taleyimizə.

Adı var, özü yox əbədiyyətin.
Ruh nədir? Demədi Peyğəmbər belə.
Düşündük, yoxluğa məhkum xilqətin
Payı yaşamaqdır gümanlar ilə.

Bilməyə çalışdıq biz kainatın
Sirrini... Ucaldıq yerdən o yana.

Bir şeyi bilmədik, bilik həyatın
Cavab verə bilmir suallarına.

Bir duyğum oynadır məni yerimdən,
Bilmirəm bildiyim səhvimi, ya gerçək?
Çətindir on ilə bildiklərimdən
Bir anlıq duyğumu dilə gətirmək.

Əbədi gəlişin, əbədi köçün
Məramı sirr olur bizə hər zaman
Bildim ki, yanmadım gəlişim üçün
Yanıb gedəcəyəm amma dünyadan.

Fevral, 2001

OLMADIM

Ömrüm boyu öz yolumla
Getdim, bezib yorulmadım.
Enişlərdə, yoxuşlarda
Əyilmədim, burulmadım.

Yaşadım öz aləmində,
Dalğa qırdım söz gəmində.
Həm nəşəmdə, həm qəmimdə
Bütöv oldum, kəm olmadım.

Oxuyub haqq kitabını,
Çəkdim dünya əzabını.
Çox içdim qəm şərabını,
Bircə dəfə dəm olmadım.

Bu gündümdən perikmişəm,
Sabahıma göz dikmişəm.
Ömrüm boyu dərd çəkmişəm,
Amma dərdə yem olmadım.

Dekabr, 2001

MƏNİ GÖZÜYAŞLI QOYMA, ALLAHIM!

İlahi, balamın dərdi, bəlası,
Davası—dərmanı bəllidir sənə.
Sənin əlindədir onun xilas,
Möhtacıq rəhminə, kəramətinə.

Nə həkim, nə dava, nə dərman, Allah,
Bizim hamımızın gümanı sənsən.
Üzmə əllərimi dərgahdan, Allah,
Dərdi verən zaman, dərmanı sənsən.

Uçurma, Allahım, ümid qalamı,
Arzumu ovcumda sən qum eyləmə.
Gümanım, imanım sənsən... Balamı
Dünya işığından məhrum eyləmə.

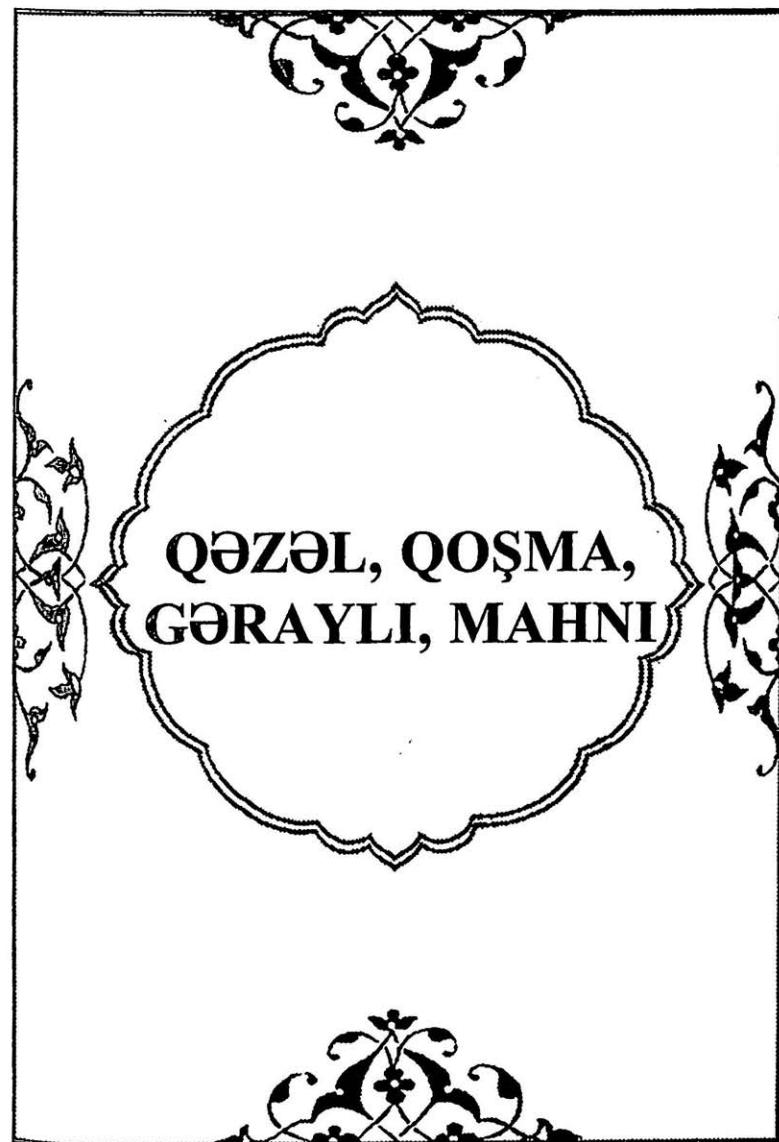
Özün bilirsən ki, nə çəkirəm mən,
Ərşə dirək olub amanım, ahım.
Rəhmini günahkar bəndələrindən
Əsirgəmə, bizi əfv et, Allahım!

Artır istəklərim, artır ilbəl,
Övlad sərvəridir təmənnaların.
Bu istək adicə bir istək deyil,
Görən gözləridir təmənnaların.

Heyrət bu məqamda onun səbrinə,
Tablaşır çəkdiyi zülmün cəbrinə.
O mənə təsəlli verir durmadan,
Mən ona təsəlli vermək yerinə.

Arzusu gülən vaxt tuş oldu dərde,
Onu gəncliyinə qıyma, Allahım!
Balamla sevinib-güləsi yerdə,
Məni gözüyaşlı qoyma, Allahım!

14 noyabr, 2001

MÖHTAC

Dünyaya gələndən hamımız hörmətə möhtac,
Zəhmət çəkənin zəhməti bir qiymətə möhtac.

Səndən hərəkət, Tanrıdan ancaq bərəkətdir,
Hər qalib olan eşqlə bir zəhmətə möhtac.

Dünya alır öz nurunu daim ululardan,
Hər xalq və cəmiyyət ulu şəxsiyyətə möhtac.

Əvvəlcə dilək, sonra xəyal, sonra əməllər,
Ən üstün əməl öncə böyük niyyətə möhtac.

Azad yaşamaq, hürr yaşamaq insanın haqqı,
İnsan olan əkmək qədər hürriyyətə möhtac.

Fevral, 2001

GÜLÜM

Gül qoxlamaq üsulunu illərcə məşq edib,
Min bir çeşid dikanlara qatlanmışsınız, gülüm.

M.Çinarlı.

Dünyanı bir zamanlar oyun sanmışıq, gülüm,
Dəm ötdü, indi qayğıya paylanmışsınız, gülüm.

Yaş fərqi yox, işıqla alovlanmış atəşin,
Biz eyni odda yanmaq ilə həmyaşsınız, gülüm.

Sevda dənizlərində üzürkən qayıq kimi,
Dünyaya hər üzüylə biz heyranmışsınız, gülüm.

Qış gəldi, getdi gül çağsı daddıqca zilləti,
Gördük, könüldə mövsümə aldanmışsınız, gülüm.

Görsək də eybəcər üzünü dünyanın o vaxt,
Amma deyən olarmı ki, nadanmışıq, gülüm?

Eşqin qanadlarında uçardıq səmalara,
İndiyə ağımla cilovlanmışıq, gülüm.

Bilməm qazancımız nə imiş? Sordu Bəxtiyar,
Oddan keçib həyatda cilalanmışıq, gülüm.

1999

ELƏ HAQQ VAR Kİ...

Elə haqq var ki, gülüm, haqqın özündən uludur,
Quluyam mən o kəsin ki, o da haqqın quludur.

Doğulandan ölüyük biz, nə həyat var, nə ölüm,
Ölümün qorxusu ondan daha çox qorxuludur.

Ruhu pərvazlanacaq nəfsinə zülm eyləyənin,
Ruha qulluq eləmək, hər kəsə cənnət yoludur.

İçimizdən göyərir qol-qola şeytanla mələk,
Xeyrimiz, həm şərimiz hər kəsin öz sağ-soludur.

Kola lənət demədən kolda bitən gülləri gör,
Yaxşı bax, yaxşı əməllərlə bu aləm doludur.

11 iyul, 2000

SƏN DEDİN, MƏN DEDİM

Bu cansız aləmdə sıralanıbdır
Hər şey yumşaq ilə bərk arasında.
Ağıl gözü ilə fərqi görərsən
Əsl səxavətlə görk arasında.

Çox şey bu dünyada unudulsa da,
Dünən boşaltdığın bu gün dolsa da,
Fikrimiz, yolumuz eyni olsa da,
Fərq yoxmu qəsd ilə ərək arasında?

Vaxtdır hər köhnəyə təzə rəng vuran,
Bir yandan uçuran, bir yandan quran
Əslində eynidir, zamandır duran
Dublyonka ilə kürk arasında.

Dünən uyuyanlar bu gün oyanmış
Gördüyü yuxunu həqiqət sanmış.
Babanla atanın yaşı dayanmış
Motal papaq ilə bərk arasında.

Dünya da bölünür gecə-gündüzə,
Yalana, gercəyə, əyriyə, düzə
Ən böyük həqiqət açılır bizə
Görüb duymaq ilə dərk arasında.

Mən dedim, sən dedin, yenə mən dedim,
Bir addım geriye mən çəkilmədim.
Sən dediyin fərqi görə bilmədim,
Vallah, Azəriylə Türk arasında.

9 avqust, 2000

BİLMİRƏM

Hec bilmirəm niyə gəldim dünyaya,
Gəldim, niyə getməliyəm, bilmirəm.
Düşünəndə əvvəlimi, sonumu,
Ağıllıyam, ya dəliyəm, bilmirəm.

Ömrüm boyu gəzdiyimi bulmadım,
Bu dünyadan muradımlı almadım.
Taleyimin öz sahibi olmadım,
Bəs beləysə, kiməm, nəyəm, bilmirəm.

Dünya özü başdan-başa sirdimi?
Son yerimiz göydü, yoxsa yerdimi?
Öz içimdə boğmalıyam dərdimi,
Ya mahnı tək ötməliyəm, bilmirəm.

Oktyabr, 2000

YETƏRMİ?

Bizə ağıl verdi Allah, bu ağıl
Onu dərk etməyə bizə yetərmi?
Nə qədər istəsən göyə səcdə qıl,
Görünməzi görmək gözə yetərmi?

Əlimiz uzundur, aqlımız gödək,
Bir daşın üstündə bir bostan əkmək,
İnsan üreyinin rəsmini çəkmək,
Allahım, bir rəngə-boza yetərmi?

Sözümü şerimlə deyəndən bəri,
Sandım, sözümdədir fikrin cövhəri.
Soruram: duyduğum dərinlikləri
Hissim qədər demək sözə yetərmi?

Oktyabr, 2001

BU DA BİR HƏQİQƏT

Köhnə dostum İdris Qasimov üçün

Ləyaqət, dəyanət, səadət bu gün
Sənin boş xəyalın, boş gümanındır.
Al-əlvan çiçəklər dərə-təpənin,
Vüqarlı dağlarsa çən-dumanındır.

Zaman–yalanlara baş əyənlərin,
İnsafa, mürvətə yox deyənlərin,
Haqlının haqqını çeynəyənlərin,
Haqqa, həqiqətə göz yumanındır.

İçində boğular qananın səsi,
Təndirdə küt gedər daim kündəsi.
Qanmaz–bu dünyanın xoşbəxt bəndəsi,
Dünya–gördüyünü qanmayanındır.

Küncə sıxışdırıb indi qış, yayı,
Havaya sovrulur xalqın ah-vayı.
Qaranlıq–ışıqçün yananın payı,
İşıqsa–ışıqçün yanmayanındır.

Şəki, iyul, 2001

ZAMANCA QÜRBƏTDƏ

Hər gün artır əzabım,
Lap sonuncu həddəyəm.
Səhər-axşam özümle
Gizlicə söhbətdəyəm.

Təklidə, vallah çoxam,
Çoxluqda bir kolluğam.
Qədim yoxsa mən yoxam,
Qədimlə vəhdətdəyəm.
Əziləndə doğrular,
Yalan sözlər doğrular.
Çoxaldıqca oğrular
Doğruya həsrətdəyəm.

Dərdimi varaq-varaq
Çevirən namərdə bax.
Haqqım üçün, dərdə bax,
Haqsıza minnətdəyəm.

Xoş günə həsrət olduq,
Anladım, qismətdə yox.
Məkanca qürbətdə yox,
Zamanca qürbətdəyəm.

18 yanvar, 2001

SUAL

Önümüzdə ömür boyu
Bir ümid çırağı yanır.
Ana Həvvanı aldadan
Budaqdan alma sallanır.

Onu danan, bunu danan,
Xəyalına havalanan,
Öz-özünə vurğun olan
Əyrisini doğru sanır.

«Bu dünyadan axı niyə
Kam almayım?»—deyə-deyə,
Dünya yükünü çəkməyə
Özü könüllü çullanır.

Keçmişini salıb yada,
Qoca dərddə boğulsa da,
Acılığı dada-dada
Həyat onunçün ballanır.

İlkin, sonun fərqi bil,
Cavanlıq—şirincə nağıl,
Qocalıq—dərincə ağıl,
Coşub-daşmır, amma qanır.

Başdan-başa ömür yolu
Daşla-kəsəklə dopdolu.
Tez yaşlanan insan oğlu
Bəs niyə gec ağıllanır?

Şəki, avqust, 2001

HAMI DEYİR DƏLİDİ

Cəsəratim, mərdliyim,
Ürəyimin dilidi.
Qorxum, cürətsizliyim—
Öz dilimin kilidi!

Gercəyin günahı nə?
Həsərət qalıb xoş günə.
Yalan odun üstünə
Çəkilən boz külüdü.

Bu milləti soyanın,
Quru yurdda qoyanın,
Yalanlara uyanın
Yaman gəlhəgəlidi.

«Əhsən» deyirlər yenə
Müdam yalan deyənə,
Haqqını istəyənə
Hamı deyir «dəlidi».

Sentyabr, 2001

ZAMAN, BELƏ TƏLƏSMƏ

Bir vaxt uzun gələrdi
Bu qısa ömür mənə.
İndi heyf deyirəm
Ömrün gödəkliyinə.

Zaman hara tələsir,
Günlər ötür an kimi.
Könlümə axşam çökür
Səhər açılan kimi.

Zaman, belə tələsmə.
Zaman, mənə zaman ver.
Dünyadan kam almağa,
Zaman, mənə aman ver.

Uşaq idim, gənc idim
Ömrü uzun sananda.
Könül aldandığını
Nə bilsin aldananda.

May, 2001

GÖZÜNDƏ QƏM GÖRÜRƏM

Gözündə qəm görürəm,
Qəminə qurban canım.
Söylə mənə dərini,
A mənim mehribanım.

Unut, unut dərini
Bu beş günlük ömürdə.
Od altında əriyib
Muma dönər dəmir də.

Hər qurbana hazıram
Mən eşqimin yolunda.
Tikan da var, gül də var
Qızıl gülün kolunda.
Ölüm məqam gözləyib
Durur qapı dalında.

Mən yaxşıca bilirəm
Səndə dər də dözüm yox.
Hələ yağış yağmamış
İslanmağa lüzum yox.

May, 2001

OVU YOX, DAĞI GÖSTƏR

Su bulanıb çıxdığı
İlkin qaynağı göstər.
Sonra axıb gəldiyi
Yolu-yolağı göstər.

Sayıb qüsurlarını,
Sən gəl vurma aranı.
Hamı görür qaranı,
Sən mənə ağı göstər.

Yay gəlməmiş əlbəəl,
İstiyə qızınma gəl.
Qoyun-quzudan əvvəl
Otu, yaylağı göstər.

Demə sən bir, mən beşəm,
Vaxtdan dərs götürmüşəm.
Quduz iti görmüşəm,
Mənə çomağı göstər.

Çirkab atıb quyuya,
Böhtan demə sən suya.
Vura bilən ovçuya
Ovu yox, dağı göstər.

Avqust, 2000

YAĞ, EY YAĞIŞ

Yağ, ey yağış, yağ, ey yağış,
Usandırdı həyat məni.
Təmizlənmək istəyirəm,
İslat məni, islat məni.

Əs, ey rüzgar, əs, ey rüzgar.
Gəl, sığal çək yanağıma.
Həm xeyrimi, həm şərimi
Sən pıçıl da qulağıma.

Dolan bulud, boşal görüm,
Dağlar çəkdi həsrət mənə.
Yağışa dön, üstümə yağ,
Boşalmağı öyrət mənə.

Aç, ey çiçək, aç, ey çiçək,
Sənə baxıb könül dinsin.
Arzularım sənə kimi
Çiçəklənsin, təzələnsin.

İNSAN KİMİ SAXLA MƏNİ

Ulu tanrım, köməyim ol,
Arzuma adaxla məni.
Məni insan yaratmışan,
İnsan kimi saxla məni.

Göl olmuşam dama-dama,
Məlhəm qoyma sən yarama.
Bu sevdəyə, bu məram
Daha bəzər bağla məni.

Fikirlərim qatar-qatar,
Biri atar, biri tutar.
Yaxınlara əlim çatır,
Qovuşdur uzaqla məni.

Soruşdular: kimdir mənim
Yaxşıma da pis deyənəm?
Həm dostum, həm də düşmənim
Göstərdi barmaqla məni.

Ey ümidim, ey gümanım,
Sözüm haqsa, necə danım?
Qurban olsun haqqa canım,
Nahaq işdən saxla məni.

QOV YUXUMU, SEVGİLİM

Gecə keçir, nədən bəs
Yuxu gəlmir gözümə?
Neçin yata bilmirəm,
Mat qalmışam özümə.

Ürəyimin atəşi
Məni cana gətirmiş,
Səni tapan gözlərim
Yuxusunu itirmiş.

Yuxum qaçıb gözümdən.
Ürəyimlə bərabər
Pəncərənin önündə
O dolaşır gecələr.

Yuxum qaçıb gözümdən,
Sevgi bumu, sevgilim?
Pəncərənin önündən
Qov yuxumu, sevgilim.

YANA-YANA BUZ OLMUŞAM

Evinizin kandarında
İtib mənim izim artıq.
Quruca bir «salam» qalıb
Aramızda bizim artıq.
Mən sevgisiz daşa döndüm,
Yoxdur sənə sözüm artıq.

Hər dərdimə dərman idin,
Niyə dönüb zəhər oldun?
Ey sevincim, birdən-birə
Boğazımda qəhər oldun.
Sən getsən də, düşünmə ki,
Ürəyimdən gedər oldun.

Mən boynunda mərcan idim,
Pərən-pərən pozulmuşam.
Uca-uca bir dağ idim,
Ərimişəm, toz olmuşam.
Mən bir yanar vulkan idim,
Yana-yana buz olmuşam.

1967–1999

QÖVSI-QÜZEH HARDADIR?

İlk dəfə gördüm, gülüm,
Yağışlı gündə səni,
O zamandan saxlaram
Gözüm üstündə səni.

Güldü dilimdə adın,
Könlümü cıdarladın,

Sən qövsi-qüzeh olub,
Göy üzündə parladın.

Günlər axdı, dolandı,
Könlümə qəm calandı.
Mən əvvəl bir can idim,
Bir canım haçalandı.

Könül intizardadır,
Ayrılıq zəhər dadır.
Yağış kəsdi, söylə bəs
Qövsi-qüzeh hardadır?

DOĞUM HAQSIZ, ÖLÜM HAQLI

İstəyimə yol gedirəm
Gözü bağlı, sinə dağlı.
Mən dünyaya neyləmişəm
Mənə baxır qaşqabaqlı.

Qəmim şahdır, mənə vəzir,
Hər əmrinə mən müntəzir.
Sevinc məndən kənar gəzir,
Oldum dərdimə adaxlı.

Baxdım sola, döndüm sağa,
Nəfsimə qoydum qadağa.
Məni qoymur yaşamağa,
Neyləyirəm mən bu ağılı?

Mən bu dağı çapammadım,
İstəyimdən qopammadım.
Gəzdiyimi tapammadım,
Axtardım əli çıraqlı.

«Doğum haqdır» – deyən yoxdur
Hamı deyir ölüm haqdır.
Dünyada hamı qonaqdır
Doğum haqsız, ölüm haqlı.

Oktyabr, 2000

MƏNİ QAYTAR ÖZÜMƏ

Oxu, dönüm gözüne,
Bu dünya nəğmələnsin.
Səsindəki dalğadan
Aləm nura bələnsin.
Çiçəklənsin yamaclar,
Düymələnsin ağaclar.

Bilmirəm bu dünyanın
Əyrisi nə, düzü nə?
Oxu, oxu, nəğmənlə
Məni qaytar özümə.
Aləm nura bürünsün,
Dünya cənnətə dönsün.

Elə oxu, dağılsın
Göy üzündə buludlar.
Boylansın bu nəğməyə
Qar altından göy otlar.
Axar sular durulsun,
Səsinə heyran olsun.

Elə oxu, səsendən
Qoy ərisin yalanlar.
Utansın bu nəğmədən

Niyyəti şər olanlar.
Səsindəki yangıdan
Bir anlıq dursun zaman.

2000

ALDADIRIQ ÖZÜMÜZÜ

Tale bizə göz bəxş etdi
Açan gündən gözümüzü.
Dünyanın çək-çevirində
Əyən əydi düzümüzü.

Doğru sözə yalan dedik,
Həqiqətə yol vermədik.
Bir qibləyə çevirmədik
Bu dünyada üzümüzü.

Yeni əsrin bu çağında,
Kişilərin ocağında,
Haqsızlığın qabağında
Qatlamışdıq dizimizi.

Danan olduq kökü, soyu,
Ayırmadıq yasdən toyu.
İtirmişik tarix boyu
Saldığımız izimizi.

Nəçə əsr mürgələdik,
Arzumuzu hörgələdik,
Boz küllərə qərq elədik
Alov tutan közümüzü.

Hər şey yalan, hər şey riya,
Üzlər maska, sözlər boya.
Nağıllara uya-uya
Aldadıriq özümüzü.

14 aprel, 2001

TƏMƏNNA VAR, TƏLƏB YOX

Çözələdik dərdləri,
Suallar çox, cavab yox.
Ürəklərə baş vurun,
Dərd çox, çəkməyə tab yox.

Bir bax bu müsibətə,
Sonra gedən sərvətə,
Bu zülmə, bu zillətə
Bəhanə var, səbəb yox.

Qəzetlərdə döyüşdük,
Biz qızıldıq, gümüşdük,
Niyə bu günə düşdük,
Didişmə var, ədəb yox.

Bu yurdu soldan sağa
Düşdük çalib-çapmağa.
Haqq yolunu tapmağa
Təmənna var, tələb yox.

İyul, 2001

DƏRDLƏRƏ DİL OLMAĞA

Hasar olmaq asandır,
Çalış özül olmağa.
Nida olmaq hünərdir,
Nə var vergül olmağa.

Bu zülmün, bu zillətin
Önünü kəsmək-çətin!
Yazdım, dilsiz millətin
Dərdinə dil olmağa.

Yox etməkçün bu dərdi,
Fikrim-zülmə sipərdi.
Şərim toxum səpərdi
Sabah sünbül olmağa.

Həm yaxınım, həm yadım,
«Dur» dedi, karıxmadım.
Arx olmağa axmadım,
Axdım gur sel olmağa.

Mən eşq idim, həvəsdim,
Bu yollarda tələsdim.
İşıq olmaqdı qəsdim,
Yanmadım, kül olmağa.

4 avqust, 2000

VAXT DA BİR UYDURMADIR

Təbiətdən savayı
Hər şey ancaq qurmadır.
Oddan çıxan tüstü də
Düz yox, burma-burmadır.

Bu saxtakar əyrilər
Düzləri çıxdaş bilər.
Hesabda ancaq hünər
Çıxma deyil, vurmadır.

Necə inanaq buna–
Şeyxin uydurduğuna,
Guya onun hər günə
Yediyi bir xurmadır.

Boya var cah-cəlalda,
Üzdə, gözdə, camalda.
Yanaqdakı o xal da
Sonradan qoydurmadır.

Düzlüyə gəlmiriksə,
Göz yalana şeriksə,
İlkini bilmiriksə,
Vaxt da bir uydurmadır.

Avqust, 2000

VAR

(«Dar ağacı» pyesindən)

Musiqisi C.Quliyevindir

Hər bir kəsin ürəyində
Bir arzusu, diləyi var.
Qartallara dəyən oxun
Ucunda öz lələyi var.

Ələnirik–sən də, mən də
Xeyrin, şərin ələyində.
Hər insanın ürəyində
Şeytanı var, mələyi var.

Gəldim, daşdan-daşa dəydim.
Ana bətnində öləydim.
Bu dünyanın, nə biləydim
Min hiyləsi, kələyi var.

Alışdırıb qəlbimizi,
Yandırdı bu dünya bizi.
Yaşayanın geci-tezi
Axır bir gün ölməyi var.

Mart, 2000

OLSA

Xəyal dönər həqiqətə,
Əgər ona təməl olsa.
Dünya gülər, büdrəyəni
Qaldırmağa bir əl olsa.

Haqq gələndə zülmət qaçar,
Gicitkan da ətir saçar,
Dağ dil açar, daş gül açar,
Əməl vaxta bədəl olsa.

Əl açıb ulu qüdrətə,
Ucalırıq ülviyyətə.
Dünya dönər bir cənnətə,
Sözdən əvvəl əməl olsa.

Bu çarx sağdan sola dönər,
Əyri də düz yola dönər,
Kifir də gözəl görünər
Düşüncəmiz gözəl olsa.

Avqust, 2000

NEYLƏMƏLİ?

Quş oxudu, fərəhləndik,
Daş oxusa, neyləməli?
Hörümçəklər tor toxudu,
Kol toxusa, neyləməli?

Dedin: «Dünya bir tamaşa,
Hər arzumuz gəldi başa»
Dediklərin başdan-başa
Boş yuxusa, neyləməli?

Səsimiz yox, küyümüz var,
Oxumuz yox, yayımız var.
Dəmə gəlmiş çayımız var,
Qənd yox isə, neyləməli?

Yalanlardan cana doyduq,
Ona uyduq, buna uyduq.
Ət qoxudu, duza qoyduq,
Duz qoxusa, neyləməli?

19 fevral, 2000

QƏM ÖZÜ TAPIR MƏNİ

Dünya qəmlə yoğrulub,
Qəm–dünyanın yaşdaşı.
Qəm mənim sirdaşımdır.
Ya mən qəmin sirdaşı?

Harda bir dərdli görsən,
Sən o yerdən sor məni.
Mən qəmi axtarmıram,
Qəm özü tapır məni.

Qəhim–sevinc qaynağım,
Dərdim–könül sirdaşım.
Axır damarlarımdan
Qan yerinə göz yaşı.

Dərd məni tək qoyanda
Qonşudan dilənmişəm.
Qundağa bələnmədim,
Dərdimə bələnmişəm.

Sentyabr, 2000

GEDİŞİ VAR HƏR GƏLİŞİN

Hər doğulan ömrü boyu
Min dəfə ələkdən keçir.
Həm xəyallar, həm diləklər
Əvvəlcə ürəkdən keçir.

Üz-üzədir işıq-zülmət,
Yaxşı-yaman, doğru-qələt.
İnandığın bir həqiqət
Min şübhədən, şəkkdən keçir.

Su içdiyin o çeşmədən
Qaynağını sordunmu sən?
Xanəyə bax, öndə gedən
Şeş xanəsi yekdən keçir.

Uçmaq üçün təyyarələr
Öncə yerdən qüvvət alar.
Bir alçalan bir ucalar,
Uçuş sürünməkdən keçir.

El təkləri cüt istədi,
«Tək əldən səs çıxmaz»—dedi,
«Bulud təksə, çaxmaz»—dedi.
Amma cüt də təkdən keçir.

Gedişi var hər gəlişin,
Enməsi var yüksəlişin.
Yolundakı hər enişin
Bir yoxuşdan, dikdən keçir.

Zamana bax, yönünü gör,
Birinə bax, onunu gör,
İlkinə bax, sonunu gör,
Son, ilkə dönməkdən keçir.

2000

OĞUL

Qəlbinə baş vurmasa,
İnsan ucalmaz, oğul.
Səhvini görmək qədər
Mərifət olmaz, oğul.

«Haqq» deyə çarpan ürək
Haqqını tapsın gərək.
İçdən oyanmış çiçək
Yaz boyu solmaz, oğul.

Xoşdusa ilk arzular,
Sonrası gülşən olar.
Dağda bulanmış sular
Bağda durulmaz, oğul.

«El» deyə candan keçən,
Qəsdini ölçüb-biçən,
Əyri yolu düz keçən
Yolda yorulmaz, oğul.

Oktyabr, 2000

MƏNİM DUAM

Ulu tanrım, hifz elə
Hər bələdan sən bizi.
Bir müqəddəs eşq ilə
İşıqlat qəlbimizi.

Ulu tanrım, hifz elə
Bizi düşmən şərinədən.
Qara bulud dağılsın
Vətənin göylərindən.

Batsın mahnı səsinədən
Güllə səsi, top səsi.
Bir körpənin üzünə
Düşməsin qəm kölgəsi.

Mahnılar pıçıldasın
Əsən rüzgar, axan su.
Bu torpaqdan gəlməsin
Bir də barıt qoxusu.

Sular axsın, durulsun,
Yurdumuz cənnət olsun.
Millətimiz dünyada
Bəxtəvər millət olsun.

ÇADIR ŞƏKLİ

Nəvazişsiz, qayğısız
Ey küçə uşaqları.
Vətəninə vətənsiz
Xalqın sinə dağları.

Quşun da sığınmağa
Var bir yuva məkanı.
Ey körpə quşcığazlar,
Sizin yuvanız hanı?

Gündüzlər məktəbiniz–
Oylağınız küçələr...
Çadırınız varmıdır
Yatmaq üçün gecələr?

Onların arzuları
Bir doyumluq çörəkdi.
–Ev şəkili çək–dedim,
Bir çadır şəkli çəkdi.

İyul, 2001

MƏNİ YALQIZ QOYMAYIN

Məni yalqız qoymayın,
Adamlar, ay adamlar.
Sizinlə dərdləşməyə
Necə ehtiyacım var.

Mən təklidən qorxuram,
Tək bir dərdim min olur.
Yamanlaşır yaxşılıq,
Mələk dönüb cin olur.

Bir dərddən qurtarmadan,
O biri ağlar gəlir.
Öz-özümdən qaçıram,
Dünya mənə dar gəlir.
Çığırmaq istəyirəm,
O da mənə ar gəlir.

Tək qalıram gecələr,
Məndən qaçır yuxu da.
Bəs eləysə, kiminlə
Mən dərdləşim, ey xüda?

Ey mənimtək yuxusu
Ərsə çəkilən oyaq!
Sən oyaqdan de necə
Xəbər tutum mən oyaq?

24 iyun, 2001

ÜZ ÇEVİRSƏ QƏDƏR SƏNDƏN

Bir diləyə könül verdik,
Hədəf məndən, hünər səndən.
Öz yolundan dönər olsan,
Haqqın üzü dönər səndən.

Bu gedişdə nələr gördük,
İntizarla ömür sürdük.
Biz ovqatı bölüşdürdük:
Əzab məndən, kədər səndən.

Üstələdi əyri, düzü,
Dara çəkdi sevda bizi.

Qarışdırdıq badəmizi:
Zəhər məndən, şəkər səndən.

Həder imiş bu savaqlar,
Hər diləyin bir sonu var.
Burun suyu gözə damar
Üz çevirsə qədər səndən.

May, 2001

ALİŞMIŞAM DÖZÜMƏ

Haqqa nicat aradım,
Bir dedilər yüzümə.
Yalanı gerçək kimi
Söylədilər üzümə.

Bunu qədərə yozdum,
Ancaq doğrunu yazdım.
Aldandıqca udurdum
Mən özümü özümə.

Xəyal göylərdən endi,
Təklənmişəm mən indi.
Zülm ərşə dirəndi,
Alışmışıq dözümə.

Varmı könül həmdəmi,
Ala məndən bu qəmi?
Calamışam gecəmi
Ümidsiz gündüzümə.

İyul, 2001

QAFİLƏMMİŞ HEÇ DEMƏ

Haçalanmaq qoymadı
Yolu inamla gedəm.
«Dayan!»—dedi insafım,
«Yürül!»—dedi əqidəm.

Onlar durdu üz-üzə
Düşməni kimi, yad kimi.
Bir vaxt gördüm insafım
Yıxdı öz əqidəmi.

Zaman keçdi, anladım,
Qafiləmmiş mən demə.
Məzluma zülm elədim,
Rəhm edirkən zalimə.

Demə, insaf, mərhəmət
Haqq yoluna sədd imiş.
Rəhm—yarı ədalət,
Yarı cinayət imiş.

May, 2001

AĞ ATLI OĞLAN

At—muraddır deyərlər,
Öz adıma çatmadım¹.
Yuxuda at görərdim,
Muradıma çatmadım.

¹ Adım Bəxtiyardır, amma bəxtiyar olmadım.

Atı bir çəngə otlə
Mən tovləyā bilmədim.
Qaçdı, onu bir dəfə
Cilovləyā bilmədim.

At qaçdı, gücüm hanı
Bəxtimizi oyada?
Çoxdan bəri bu millət
Piyadadır, piyada.

Nağıllardan sevdiiym
Ağ atlı oğlan hanı?
Gəlib sahmana salsın
Bu nizamsız dünyanı.

Sentyabr, 2001

İŞLƏNMİŞ VARIANTLAR

ZAMAN MƏNİM İÇİMDƏDİR

(son variant)

Mən qürbətdə deyiləm,
Qürbət mənim içimdə.

K.Kamyu

Gah qabarıb, gah çəkilən
Tufan mənim içimdədir.
Çox qınama o çərxi sən
Dövrən mənim içimdədir.

Hardan əsdi dəli rüzgar?
Bu gün dərd də məndən bezar.
Könlüm oldu xarabazar,
Talan mənim içimdədir.

Tapmaq üçün doğru yolu,
Çox bəllədim sağ-solu.
Həm dost, həm də ən qorxulu
Düşmən mənim içimdədir.

Mən aranda dağ istədim,
Zil qaranı ağ istədim,
Zamandan qaçmaq istədim,
Zaman mənim içimdədir.

Dərədəki çən, çən deyil,
O dağdakı duman deyil,
O inləyən kaman deyil,
O çən mənim içimdədir.
Duman mənim içimdədir,
O inləyib nalə çəkən,
Kaman mənim içimdədir.

9 avqust, 1996

FALÇI

(Cavanşir Quliyev bəstələmişdir)

Tabım yoxdur bu dərdlərə,
Falçı, mənim falıma bax.
Bu günümdən xəbərdaram,
Sən sabahkı halıma bax.

Dünya özü bir tələdi,
Gah bağırır, gah mələdi.
Yaman bizə zülm elədi,
Dünya adlı zalıma bax.

Dərd gəlib məndə qışladı,
Həm daşladı, həm xışladı.
Üz-gözümü naxışladı,
Gəl mənim cəlalıma bax.

Biləmmədim axı nədən,
Bu dərdləri mənəm çəkən.
Dəymişim budaqda ikən;
Sən tökülən kalıma bax.

Sanırdım ki, gün gələcək,
Müşkülümüz çözüləcək.
Üz güləcək, göz güləcək,
Puç olan xəyalıma bax.

Oktyabr, 1997

ALLAHDAN QANAD İSTƏDİM

(son variant)

Allahdan qanad istədim,
Allah mənə xəyal verdi.
Bu qanadlı xəyal mənə
Yaşamağa macal verdi.

Allahdan fərəh istədim,
Allah mənə kədər verdi.
Bu kədərim, qədərimə
Tamam başqa qədər verdi.

Allahdan ağıl istədim,
Allah mənə ürək verdi.
Bu ürək mənim ömrümə
Qəm üstündən qəm gətirdi.

Allahdan dözümlü istədim,
Allah mənə qəzəb verdi.
Mən Allahdan rəhm istədim,
Mənə bollu əzab verdi.

Mən Allahdan haqq istədim,
O zülmünü bol eylədi.
Əzabların kotanına
O, sinəmi yol eylədi.

1998

RUH DA QOCALARMIŞ...

Yasəmən qoxusu, qızılgül ətri,
Çinar ucalığı, qərənfil ətri,
Körpə budaqlarda çiçək düyməsi,
Bulaq şırıltısı, bülbül nəğməsi
Bir vaxt oynadardı yerimdən məni.
İndi tərپətməyir bəs nədən məni?
Zamanın hökmünə başımı əydim,
Ruh da qocalarmış, hardan biləydim.
Hər şey bu dünyada gəldi-gedərmiş,
Qocalıq ruhu da zəiflədərmış.
Anladım, gözümdən dünya düşüncə
Ruhum kəfənlənir cismimdən öncə.

Şüvəlan, may, 1997

BİLƏ BİLDİYİN QƏDƏR

Əzizim Nurəddin üçün

Çal dünyadan xoş günü
Çala bildiyin qədər.
Verəcəksən, unutma,
Ala bildiyin qədər.

Quzu kimi mələrsən,
Min-min arzu dilərsən.
Sən boşala bilərsən
Dola bildiyin qədər.

İdrak yolu-qorxulu,
Gülündən çoxdur kolu.
Gedəcəksən bu yolu
Gələ bildiyin qədər.

Gecə-gündüz çalışmaq,
Qaranlığa yol açmaq!
Biləcəksən sən ancaq
Elə bildiyin qədər.

Bu dünyanın min donu,
Min rəngi, min oyunu.
Dərk edərsən sən onu
Bilə bildiyin qədər.

Sevinc dağına çıxsan,
Sanma dərddən uzaqsan.
Bir gün ağlayacaqsan
Gülə bildiyin qədər.

- Şəki, 4 iyul, 1992

SÖZ OLUB

Kürsü qalır, oturanlar dəyişir,
Gələndə deyir, gəlişimlə yaz olub.
Bircə ili başa vurub qışqırır:
«Dəyişdirdim, əyri dönüb düz olub».

Sən yalanın boyuna bax, ay Allah,
Divanına, toyuna bax, ay Allah,
Düşdüyümüz oyuna bax, ay Allah,
Otuz ilin fahişəsi qız olub.

İpək imiş açılmamış barama!
Hər çiçəkdən məlhəm olmaz yarama.
Hər dənizdən sən mirvari arama,
Yaxşı pisdən, qızıl misdən az olub.

Alqışlara, təriflərə uyma çox,
Nüfuzunu dağ başına qoyma çox.
«Mən, mən»deyə öz döşünə döymə çox,
Hansı sərcə ləpirindən iz olub?

Dükənımız, bazarımız kasadlıq,
Nə qəm bəlli, nə dərd bəlli, nə şadlıq.
Yetmiş ilə çatdığımız azadlıq
İndi dönüb özümüzə paz olub.

Gördüm vaxtın fitnəsini, felini,
Ey Bəxtiyar, saxla görək dilini.
Sındırıblar həqiqətin belini,
İndi dönüb ağızlarda söz olub .

VAXT ALDANMADI

Qızıla mis qatdılar,
bala şəkər,
südə su,
Dəyersizi, ucuzu bahaya satmaq üçün.
Baqqal çəki daşının içini oydu, oydu,
Alıcını çəkide müdam aldatmaq üçün.

Özgəsinin yerinə imzalar da atdılar.
Torpağa gil qatdılar,
Sementə kül qatdılar.
Cığaradan, kağızdan
Saxta gül yaratdılar,
Saxta pul yaratdılar.
Hər yerdə ölçüləri qısaldıb, uzatdılar.

Bir sözlə, saxtalıqlar üstə bərqərar olan
Bir dünya yaratdılar.
Bu yalan bazarında aldadan da özünü
Haqlı bilir, haqq sanır.
Aldadan anlamır ki, aldadanda aldanır.
Bu dünyanın ələyi xəlbirinə qarışdı,
Yamanlıqla yaxşılıq bir-birinə qarışdı.
Həqiqəti rəngləyib, ağartdılar bozları.
Dünyanın ən hiyləgər, mahir kələkbazları
Saat ilə təqvimə əl qata bilmədilər,
Yalnız vaxtı, zamanı aldada bilmədilər.

20 sentyabr, 1997

1988

GEÇƏLƏR-PƏNAH YERİM

Səhərlərim-boyasız, gündüzlərim-qoxusuz,
Gecələrim-narahat, gecələrim-yuxusuz.
Baş-başaylıq sübhədək mənimlə fikirlərim,
Gecələrə açılır gizli-gizli sirlərim.

İndi mən qısılmışam gecələrin qoynuna,
Boylanıram içimdə gah əvvələ, gah sona.
Gecələr-sığnaq yerim, gecələr-pənah yerim.
Gecələr-bir-birilə döyüşən fikirlərim.

İnanardı ağıl da öz içimin səsinə,
Şirin xəyallarımın yumşaq mütəkkəsinə
Baş qoyardım bir zaman.
Xəyalı gerçək kimi yaşayardım bir zaman.

İndi qurban verməyə hazıram bir yad kimi,
Min-min səhərlərimi, min-min gündüzlərimi
Bir anlıq sükutuma, bir yuxusuz gecəmə.
Qəm sükuta dəm tutur gecələr, sükut qəmə.

Allahın bal yuxusu mənə haram, gecələr.
Sürünürəm gündüzlər, yaşayıram gecələr.
Anam deyirdi: «Oğul, sən gecə doğulmusan.
Bəlkə buna görə də «Gecəquşu» olmusan».

Mən təpədən-dırnağa indi səbrəm, dözüməm.
Çoxluğumda başqası, təkliyimdə özüməm.
Verdiyin tənhalığı geri götürmə, Allah,
Gecəmlə həsb-halı mənə çox görmə, Allah.

Mənim mənə ən yaxın sirdaşımdır gecələr,
İçimə damcılayan göz yaşımdır gecələr.
Gecələr–sığnaq yerim, gecələr–pənah yerim,
Şəhərlər açılanda qapanır kirpiklərim.

Öyrəndim gecələrdən
Qaranlıq içində mən
Ulduz-ulduz yanmağı,
Özümə qapanmağı, içimə boylanmağı.

Gecələrin sahibi, gündüzlərin quluyam
Mən gündüzlər adiyəm, gecəlersə uluyam.
Gecələr çiçəklənir söz gülşənim, söz bağım,
Gecələrin şahıyam, yoxdur mənim ortağım.

6 dekabr, 1999

AĞILA SƏRHƏD

Ağıl həddindən artıq inkişafa çatarsa,
xarakteri pozar.

Ribot

Dəyişmirsən fikrini,
Lap bu dünya dağıla.
Öz hikkəndə qalmısan
Sən boğula-boğula.

Tərgit bu fironluğu,
Minlik bilmə onluğu.
Aldanmısan sonluğu
Toyla bitən nağıla.

Əhsən dedim, min əhsən,
Ayrılmayıb kökündən,
Gələcəyi bu gündən
Görə bilən oğula.

Ömür hədə, gün hədə.
Kim özünə qəsd edər?
Əsl ağıl bir qədər
Sərhəd qoyar ağıla.

26 noyabr, 1998

MÜSAVAT

Zülmətlə savaşlarda zəfər çaldığı gündən,
Qəlblərdə azadlıq odu yandırdı Müsavat.
Ulduz və hilal eylə ki, üç rəngə qovuşdu,
Boz qurdu könüllərdə oyandırdı Müsavat.

Meydan oxudu qan çiləyən dövrana qarşı,
Hər zalimə, hər nadana, hər hədyana qarşı,
Tüğyan elədi eylə ki, zülm insana qarşı,
Öz həddini zalimlərə qandırdı Müsavat.

İlhamını almış o, Vətən adlı gözəldən,
İman suyunu çünki o, içmişdi düz əldən.
Xalq naminə haqq adlı vuruşlarda əzəldən
Ön cərgədə hər tilsimi sındırdı Müsavat.

Öndər dedi: –İstiqlal üçün dağ aşalım biz,
İstiqlala, istiqbala daim qoşalım biz,
Bir türk kimi islamlaşa, çağdaşlaşalım biz.
Amalına bir xalqı inandırdı Müsavat.

Amalı təmiz, məqsədi aydın, üzü ağdır,
Ən ali məramında qərəzlərdən uzaqdır.
Tarix şüuru–xalqımı millət yapacaqdır,
Haqdan dönəni haqqa tapındırdı Müsavat.

Düzlük şüarı daima çarpışdı yalanla,
Torpaqdan alıb qüdrəti, kökləndi zamanla.
Cənnət edəcək amala dönmüş bir imanla,
Ünvanı Azərbaycan olan yurdu Müsavat.

Fevral, 1977

HƏM NƏVƏ, HƏM BABA

Hər gün neçə-neçə üz göstərərmiş
Həm həlim, həm zalım, həm qaba dünya.
Bac alır bir qətrə sevincimizdən,
Almır dərdimizi hesaba dünya.

Beş verib, on verib bizdən yüz aldı,
Bir sığal çəkəndə on zərbə çaldı.
Anamız olsa da biganə qaldı
Bizim çəkdiyimiz əzaba dünya.

Sualı, sorğusu imtahan kimi,
Sığalı, tumarı ötür an kimi,
Gülür üzümüzə gülüstan kimi,
Əslində nüvəsi xaraba dünya.

Bəzən əyrisindən seçilmir düzü,
İpək qiymətinə sıriyır bezi.
Məlumdan məchula aparır bizi
Yolu daş-kəsəkli araba, dünya.

Həyat – qəm dəryası, biz başsız qayıq,
Xilaskar çağırın hayıq, harayıq.
Ayıqkən kefliyik, kefliyən ayıq,
Dəyməz bir qədəhlik şəraba dünya.

Bəzən oyun olur, bəzən oyuncaq.
Axırı kəfəndir, əvvəli qundaq.
Qoca tək qayğılı, cocuq tək oynaq,
Bizə həm nəvədir, həm baba dünya.

10 aprel, 1995

M Ü N D Ə R İ C A T

CİSM DEYİL, RUHAM MƏN

Vətən marşı	7
Qəribəliklər	8
Ey dünənki körpələr	9
Yox-yox	12
Ağrı çoxaldıqca	12
Məram	14
Açılmır düşün	17
Cism deyil, ruham mən	18
Səni dərk etməyə	18
Oğul istəyirəm	19
Çal-çal ki...	20
Göz yaşları	21
Siz ey limanlarda yatan gəmilər	21
Yuxu	23
Özünə dönüş	24
Qaç, at basdı, millət gəlir	24
Nədir Vətən namusu?	28
Şükür Allaha	30
Xoşbəxtlik—bədbəxtlik	31
Sən dünyanın işinə bax	32
Ahəng	34
Gecikmə	36
Yalan—gerçək	37
Mənim ana dilim	38
Tanıt məni mənə	39
Əzan borcu	42
Təmənnə	43
Onun gücü xalqda, kəsəri haqda	43
Şahmar itkisi	45
Nəfs—iman	46
Paradoks	47
Avropa birliyi	49
Eyni ola bilərmi?	53
«Məhlənin alimi»	54
Elə yalqızam ki...	54
Xəbərin oldumu?	56
Ağ bayraq	56
Günahın varmıdır?	57

Bu dünyanın, bu da mən	57
Hərənin öz payı	59
Qırın bir-birinizi	60
Dünənini—sabahını	62
Məsləhət	63
Öndə sabah var	64
Yaşından geri qalan	64
Sual işarəsi	65
Bari düşmən olma	69
Hər gün—bir addım	70
Təzə bir rəng alar	71
Mələk kimi	72
Üzr—təşəkkür	72
Qorxmuşam	73
O da mən, bu da mən	73
Dil—Vətən	75
Salam—rüşvət	76
Burda dayan, burda dur	77
Tamah	78
Vicdan şahidliyi	79
Həsretimizlə yaşadı oğlan	80
Quran belə qurub	82
Nədən?	84

BİR MƏKANDA İKİ ZAMAN

Qaytar məni	87
Biganəlik—korluğumuz	87
Millətə xidmət	89
Ruhumuzu kol basıb	89
Biz nələri itirdik	91
Diləklərin rıcası	93
Qarğa	94
Bizə atalıq edən arzu	95
Gereksiz	95
Kilid	96
Niyə?	97
Getdiyimiz yol	97
Bir məkanda iki zaman	98
Şeytana papiş tikən	99
Təcavüz	99
Həqiqətdən yalana	102

Bəs nə zaman?	105
Şükür.	105
Ömür—bir dağ yoxuşu.	106
Sabah	106
Ders	107
Bəsimdir mənim	107
Vəhşi mədəniyyət	108
Gözümle görmədiklərim.	109
Tabutlar gəlir	110
Bir canın içində	111
Sükut, xəyal, məhəbbət	111
Ölüm—əbədiyyət.	113
Ən ağır daş	113
Axtarıram.	113
Bizim sabahımız—körpələr	114
Bilməmək	115
İstəyim budur.	116
Gözümü yumsam da....	116
Yeganə təsəllim	117
Hüriyyətim	118
Nə imiş gerçək?	118
Haramda halal	119
Xəcalət	120
Allah, məni belə ağlat	120
Tanrı Türkü qorusun	121
Gəlməyim neçinmiş? Getməyim neçin?	122
Olmadım	123
Məni gözüyaşlı qoyma, Allahım!	124

QƏZƏL, QOŞMA, GƏRAYLI, MAHNI

Möhtac	127
Gülüm	127
Elə haqq var ki... ..	128
Sən dedin, mən dedim.	128
Bilmirəm	129
Yetərmə?	130
Bu da bir həqiqət	130
Zamanca qütbətdə	131
Sual.	132
Həm deyir delidi	133
Zaman, belə tələsmə	133

Gözündə qəm görürəm	134
Övu yox, dağı göstər	135
Yağ, ey yağış.	135
İnsan kimi saxla məni	136
Qov yuxumu, sevgilim	137
Yana-yana buz olmuşam	138
Qövs-qüzeh hardadır?	138
Doğum haqsız, ölüm haqlı	139
Məni qaytar özümə	140
Aldadırmıq özümüzü.	141
Təmənnə var, tələb yox	142
Dərdlərə dil olmağa	143
Vaxt da bir uydurmadır	143
Var	144
Olsa	145
Neyləməli?	146
Qəm özü tapır məni.	146
Gedişi var hər gəlişin	147
Oğul	148
Mənim duam	149
Çadır şəkli.	150
Məni yalnız qoymayın	150
Üz çevirsə qədər səndən	151
Alışmışam dözümə	152
Qafiləmiş heç demə	153
Ağ atlı oğlan	153

İŞLƏNMİŞ VARIANTLAR

Zaman mənim içimdədir	157
Falçı	158
Allahdan qanad istədim	159
Ruh da qocalarmış... ..	160
Bilə bildiyin qədər	160
Söz olub	161
Vaxt aldanmadı	162
Gecələr—pənah yerim.	163
Ağıla sərhəd	165
Müsavət.	165
Həm nəvə, həm baba	166

Vahabzadə Bəxtiyar Mahmud oğlu

AĞ ATLI OĞLAN

Bakı, «Təhsil», 2002

Rəssamı *Abdulla Ələkbərov*

Bədii redaktoru *Eldar Cəlilov*

Korrektorları *Günay Məmmədova,*

Zülfüyyə Rzayeva

Çapa imzalanmış 11.01.2002. Kağız formatı 60x84¹/₁₆. Ofset çapı.

Ofset kağızı. Fiziki çap vərəqi 10,75. Tirajı 500. Sifariş 17.

Azərbaycan Respublikası Təhsil Nazirliyinin «Təhsil» nəşriyyatı,

Bakı, 370073, Şəhriyar küçəsi, 6.

«Təhsil» nəşriyyatının kompüter mərkəzində yığılmış,
mətbəəsində çap olunmuşdur.

Ar
2002

369

TƏHSİL

202